

NORDEN NU

1 – januar – 2017

Foto: Jakob Carlsen

Interview:

Margrethe og Margot

To nordiske kvinder med stor indflydelse
fortæller om nordisk identitet og samarbejde:

Margrethe II, 76, Dronning af Danmark og
Margot Wallström, 62, udenrigsminister i Sverige

Stort Nordisk Rejsemagasin i bladet

Velkommen, Karen

Jeg vil gerne byde den nye minister for nordisk samarbejde, Karen Ellemann, velkommen i arbejdet. Vi glæder os over, at en person med så stor erfaring fra det nordiske, både i Ministerrådet, Nordisk Råd og ikke mindst Foreningen NORDEN, nu overtager stafetten. Nu får du mulighed for at sætte skub i udviklingen.

Udfordringer er der jo nok af: flygtningestrømmene, der påvirker den nordiske pasunion negativt; udviklingen i Rusland, der påvirker vore nærområder; terror, der sætter vores frihedsidealer under pres; klimaudfordringerne og den manglende europæiske handlekraft – blot for at nævne nogle.

Men Norden kan godt. Vi har senest vist det i forbindelse med at skabe internationale ambitioner om klimamålene og FNs verdensmål. Når vi arbejder sammen, kan vi godt rykke dagsordenen i en rigtig retning, og vi har jo basalt set de samme værdipolitiske tilgange til stort set alt, der er på den internationale dagsorden.

Så det er bare med at komme i gang.

Det nordiske samarbejde i EU og FN skal styrkes. Vi skal have flere fælles ambassadesamarbejder. Lav en enhed for fælles nordisk, koordineret implementering af EU-direktiver. Det ligger lige for.

I næste nummer bringer vi interview med ministeren

Jeg har i sommer foreslået, at man lagde de nordiske jernbaner sammen, hvilket vil give helt åbenbare fordele. Hvis regeringen er forhippet på privatisering, så prøv en SAS-model i første omgang. Men bak det gerne op som samarbejdsminister.

Der er også planer om et nordisk svar på World Economic Forum i Davos, som Foreningen Norden bakker fuldt op om. Det bør ministeren også gøre.

Og mit råd til den nye regering skal være: brug det nordiske, som man i højere grad brugte det tidligere. Vi skal kigge hinanden over skuldrene! Kopier de bedste ting fra de andre. Se på *best practices*. Selv om det er svært at tro det, så kan det jo være, at de på nogle områder har fundet bedre løsninger i et af de andre nordiske lande, når talen i regeringsgrundlaget falder på "*færre regler, der begrænser danskernes liv og udfoldelsesmuligheder, mindre regelstyring af virksomheder og af den offentlige service, at de offentlige velfærds-tilbud er i verdensklasse, nytænkning i vækst og arbejdspladser, fortsætte den grønne omstilling og understøtte en varieret natur*" og meget, meget mere.

Vi behøver jo ikke hver gang at gå over åen efter vand!

Venlig hilsen
Mogens Jensen, landsformand

På vej til Dronningen

Af Esben Ørberg

Dronningen siger ofte noget om danskhed og danske værdier, som rammer os. Nu vil jeg søge at få hende til at tale om nordisk identitet, nordisk historie og nordisk sprog. Min far var historiker og talte i sine unge dage med Dronningen om sit speciale, kirkebøger, og deres enorme betydning for vores kendskab til Danmarkshistorien. Min kones farbror, forfatteren Thorkild Hansen, skrev en hel bog om Dronningen baseret på en række samtaler i 1979.

Nu er det min tur. Jeg ved, at Dronningen er optaget af nordisk kultur, natur og de menneskelige værdier – både de fælles og dem, hvor vi adskiller os fra hinanden i Norden. Alligevel er jeg spændt på, hvad hun vil lægge vægt på, når hun skal beskrive, hvad det er, som gør, at vi føler, at vi tilhører et nordisk fællesskab.

Jeg var efter aftale på vej til Amalienborg, men det viser sig, at Dronningen har hold i ryggen og derfor må blive hele dagen på Fredensborg. Det betyder aflysning af en medaljeoverrækkelse om eftermiddagen, men ikke formiddagens timelange interview med NORDEN NU!

Fotografen og jeg venter derfor nu i et forgemak, før vi på klokkeslag bliver vist gennem en uendelig række sale til hjørne-arbejdsværelset, hvor Dronningen, Foreningen NORDENs protektor, tager imod på en smuk efterårsdag med vagtgående gardere og en spejlbank Esrum Sø uden for vinduerne.

Da samtalen kommer ind på befolkningernes mangfoldighed i Norden, læser Dronningen med interesse en klumme, som denne artikels forfatter har skrevet om Bornholm som forskellighedernes ø i Bornholms Tidende.

Dronningen om danskernes mentalitet i Norden:

Går den, så går den, og går den ikke, så går den sgu nok alligevel

Dronning Margrethe elsker de nordiske sprog og Nordens historie. Her taler hun for første gang om nordisk identitet – både hendes helt egen og folkenes. Hun mener sagtens, at man kan slå nordiske rødder, uanset hvor man har slået rødder oprindeligt. Man kommer langt med interesse, viden og forståelse, siger Margrethe II.

Af Esben Ørberg

Foto: Jakob Carlsen

- Mine egne børn kan jo heldigvis snakke med deres fætre og kusiner uden at skulle søge tilflugt i et femte sprog. Det er vanvittigt ærgerligt, når man tyr til uden-nordiske sprog for at kunne forstå hinanden. Foto: Jakob Carlsen

Hvordan vil Deres Majestæt karakterisere os i Norden?

- Det typiske for os er, at vi er fem nationer med nært beslægtede sprog. Vi kan nå hinanden uden de store armbevægelser – og i mange tilfælde uden at skulle oversætte. Hvis vi gør os lidt umage, kan vi sagtens finde hinanden i vores sprog, og det er ganske enestående i verden, at fem helt selvstændige nationer har så tæt et sprogligt fællesskab. Nuvel, vi skriver forskelligt, og vi udtaler forskelligt, men fra en fælles stamme.

Ved siden af sproget, hvad er så det vigtigste fælles gods?

- Ved siden af den sproglige sammenbinding har vi jo en fælles historie, som ganske vist jævnligt har ført til indbyrdes strid, men også givet os et fornemt forhold nationerne imellem. Tænk på svenskekrigene i 15-, 16- og 1700-tallet. Da var vi jo ikke bedste venner, men stadig tæt på hinanden. Vi sagde grimme ting om hinanden, men vi kunne forstå hinanden – også dengang. Især med lidt god vilje, selvom den ikke altid var der!

- Jeg tror, at historien er det vigtigste af alt for fællesskabet, og jeg holder også selv meget af at opleve og studere historiens rødder, ikke kun i Danmark og Norden. Men selvom den fælles historie binder os sammen i Norden, tror jeg godt, at man kan mærke de nordiske rødder helt tæt på, uanset hvor man har slået rødder oprindeligt. Man kommer langt med interesse, viden og forståelse. Uanset om det handler om nordisk historie og identitet eller om noget helt tredje.

Hvad med fælles menneskelige egenskaber. Har vi dem i Norden?

- Vi har den samme opfattelse af betydningen af parlamentarisme, og vi har meget parallelle demokratiske forfatninger og traditioner. Vi er så tæt på hinanden, at vi forstår, hvad de andre gør eller mener.

Hvordan mener De, at dette fællesskab er blevet skabt?

- Jeg tror, at det stammer fra 1000-tallet og lidt før, hvor man jo talte om 'den danske tunge', som udefra virkede som sproglige varianter over samme tema. Og selvom sprogene har udviklet sig lidt mere forskelligt i de senere århundreder, har især dansk og norsk udviklet sig sammen – bortset fra de norske dialekter. Ser man på en tekst af Ibsen, kan man faktisk kun se, at den er norsk ved enkelte begreber, som ikke ville se sådan ud på dansk. Men ordene, de ligner dansk på en prik.

- Det svenske ligger længere væk, også fordi historien har været mere skilt ad. Danmark og Sverige var jo rivaler og hævdede begge at have størst vægt i Norden. Og den ballade klingede først af i slutningen af 1700-tallet og i begyndelsen af 1800-tallet. Men så opstår skandinavismen, begrebet i den romantiske tidsalder, hvor man virkelig føler, at man er nærmere på hinanden end på nogen andre nationaliteter under solen. Det holder stadig stik, fordi vi – på godt og ondt – har været meget forbundne gennem tiden.

Man siger, at de nordiske lande er verdensmestre i så meget – herunder i at have tillid til hinanden. Kan De genkende det?

- Jo, jeg har også læst i aviserne, at det er undersøgt – og så skal det jo nok passe. Jeg har det i hvert fald sådan, at jeg føler mig mere hjemme i Norden og blandt nordiske folk, også islændinge og finner,

end blandt nogle andre nationaliteter i verden – også franskmænd og englændere, som ellers står mig personligt nær. Det hænger nok sammen med, at min mor var svensk, og derfor har jeg lært at tale svensk som barn. Dog ikke af hende direkte, for hun havde været i Danmark i fem år, da jeg blev født, og talte næsten flydende dansk. Senere kom vi tre søstre fra skole og bragte dagens dansk hjem i huset, og man kan tydeligt høre udviklingen i min mors udtale frem mod helt flydende dansk, når man hører hende i datidens radioudsendelser.

- Jeg selv lærte svensk som meget lille, fordi mine kusiner ikke kunne forstå, hvad jeg sagde, og da jeg var meget snakkesalig, bad jeg min mor – har hun fortalt mig – om at lære mig at tale svensk. Når hun derefter kørte mig et sted hen, så skulle vi prata svenska. Hun læste også svenske børnebøger for mig – og når jeg derefter traf mine svenske kusiner og jævnaldrende svenske venner, så kunne jeg tale svensk. Senere lærte jeg voksensvensk – også det videnskabelige – da kong Gustav Adolf tog mig med på videnskabelige udgravninger i Italien.

Hvad med den nordiske samling, som Margrete I stod i spidsen for med Kalmarunionen omkring 1400. Har den haft betydning for nutidens fællesskabsfølelse?

- Jeg tror, at den sproglige og geografiske nærhed er det, som virkelig binder os sammen. De mere politiske samlingsforsøg medførte jo en stribe af krige og ufredeligheder, hvor vi skældte hinanden hæder og ære fra.

De har rejst meget. Hvordan opleves Norden, når man er ude?

- Hvis man møder skandinaver væk fra Skandinavien eller ser et skandi-

navisk firmanavn, er det ligegyldigt om det er et svensk, finsk, norsk eller dansk firmanavn. Man føler sig næsten hjemme. Sådan har jeg altid selv haft det. Når der stod Volvo, var jeg næsten hjemme. Jo længere væk jeg kom fra Norden, følte jeg, at Norden var ét fedt – på en god måde. Lige godt, altså forstået som lige fremragende.

Hvad med den moderne nordiske velfærdsstat. Her minder vi vel også om hinanden?

- Ja, men det er det, som har skabt velfærdsstaten, vi har til fælles. Det er ikke velfærdsstaten, som har skabt fællesskabet. Det er ikke velfærdsstaten, som har betydet, at vi anser vore landsmænd for at have lige værd. Og det samme gælder vores opfattelse af indbyggere i de andre nordiske lande, som vi identitetsmæssigt er bundet tæt op på. Selvom vi også er meget forskellige og elsker at drille hinanden med forskellighederne. Særligt danskerne er meget gode til at drille de andre. Vi er så løslupne. Vi er så morsomme! Danskerne er slemme til ikke at tage noget som helst højtideligt. Vi vil helst kunne sige, at går den, så går den, og går den ikke, så går den sgu nok alligevel. Sætningen stammer fra modstandskampen. Den norske variant stammer fra den norske modstandsmand Max Manus, som sagde, at 'det vil helst gå godt'. Der er en forskel på, hvor tungt vi tager på store problemer. I Danmark tager vi dem ikke så tungt, måske fordi vores nordiske fætre har været ude i mere kritiske situationer, end vi har siden 1864.

Vi har vel også andre ligheder såsom ligestilling, vægt på uddannelse til alle og regulering af arbejdsmarkedet. Ligheder som ikke kan føres mange hundrede år tilbage?

»

» - Det er jeg nu ikke så sikker på. Jeg tror, at grundlaget for disse ligheder er blevet til, langt før der var tale om velfærdsstater. Jeg tror, at det er vores historiske baggrund, som gør, at vi har fundet ret parallelle løsninger på samfundets indretning i vores tid – i de sidste tre generationer i hvert fald. Det er uendeligt vigtigt, at vi kender vores historie, og lige så vigtigt, at vi kender de andre nordiske landes historie. Historien er grunden til, at vi er ens – og forskellige. Vores skæbne har ikke været helt parallel, men på mange måder har den, fordi vi sidder deroppe i hjørnet af Europa og er ret langt fra det øvrige Europa. Selvom man kun skal gå et par meter nede i Sønderjylland for at komme til et andet land, så er det lige en smal grænse og den eneste af den slags. Ellers skal vi over til Finland, og de har godt nok grænse – og den glemmer de ikke!

Er de nordiske værdier under pres?

- Jo, i den forstand, at det ene årti ikke ligner det andet. Om det er en truende udvikling eller en lovende udvikling, det vil jeg ikke sætte karakter på. Men vi har stadig den fordel, at vi ikke skal gøre os ret megen umage for at sætte os ind i, hvordan det går oppe i Norge, ovre i Sverige eller henne i Finland eller oppe på Island. Og så er det yderligere en fordel, at vi alle fem er ret små. Ingen af os har længere stormagtsdrømme. Dem har vi kvittet for længst.

Hvad med vores forskellige internationale alliancer. De er jo netop ikke ens i Norden?

- Jeg husker udmærket, da Danmark trådte ind i EU, hvor nogle udefra sagde, at så var vi ikke længere så nordiske. Sikke noget vrøvl! Og det var lige så meget vrøvl, at der blev sagt, at fordi vi var nordiske, kunne vi ikke være i EU. Vi kan udmærket være begge dele. Men

det nordiske ligger helt nede under alt det andet.

- Danmark og Norge er med i NATO, men ikke Sverige og Finland. Vi er i EU med Sverige og Finland, men ikke med Norge. Men vi er jo ikke længere fra hinanden af den grund. Medlemskaberne af både EU og NATO harmonerer fint med det nordiske.

Hvordan er Deres helt personlige identitet. Opfatter De Dem selv som et nordisk menneske?

- Ja, helt bestemt. Jeg kender nok Norge bedst af de nordiske lande, fordi jeg har meget nære venner i Norge og har været på ski i Norge i et par uger hvert år gennem 20 år, helt tilbage fra 1973. Jeg synes, at jeg kender Norge ganske godt, jeg har i hvert fald trasket gennem mange kilometer norsk sne på ski. Når man er sammen med delvis de samme venner ude i ødemarken i fire-fem døgn, år efter år, så kom-

»

Oversætteren

"Min svenske mor og min svenske morfar var nok grunden til, at jeg kastede mig ud i at oversætte fra svensk til dansk. Jeg fik en bog, som jeg blev fuldstændig bidt af. Det var Stig Strömholms Dalen om Romerrigets sidste tid set fra en ung mands – nærmest drengs – perspektiv. Pludselig fik jeg en bog, som gav mig en forestilling om, hvordan det kunne have været på den tid. Jeg følte, at det var en

sand historie. Den havde jeg stor fornøjelse af at oversætte til dansk, fordi man ikke kan gå direkte. Man er nødt til at omkalfatre en hel del sætninger. For svensk – især når det er ældre svensk – er på en måde mere formelt end dansk kan være, og det var vanvittigt spændende at få det til at ligne hans måde at arbejde og skrive på. Han skriver, så man kan ane et ekko af gamle krøniker i sproget. Sproget er nok

gammelt, men særdeles levende. Det forsøgte jeg få med over i den danske version. En utroligt fascinerende bog og en lige så spændende opgave at oversætte. I samme periode i slutningen af 70'erne udkom de to øvrige romaner i Strömholms trilogi Markerne og Skoven, som jeg også oversatte i slutningen af 80'erne. Det var dejligt at arbejde med sproget!"

Brugsen har altid været stor i Norden. Så stor, at den i en reklame fra 1970 sammenlignede Dronning Margrete I, som skabte Kalmarunionen, med brugsernes indkøbsorganisation Nordisk Andelsforbund. Man overså dog, at Margrete I staves uden h.

Kun forbrugerne har kunnet samle Norden

-bortset fra Dronning Margrethe

NAF - eller Nordisk Andelsforbund, om De vil - er alle Nordens 18.000 brugsforeninger (inclusive Deres) i én stor fælles indkøbspulje, der køber ind til Dem i hele verden under mottoet: Jo større indkøb, desto lavere priser!

Alene i Sydamerika køber NAF mere kaffe end nogen anden i Europa (men Cirkel kaffe er jo selvfølgelig også Nordens nationaldrik). Foruden kaffen står der bl. a. sydfrugter, konserves og krydderier på indkøbslisten.

Omsætningstallene skal De slippe for her - de fylder for meget - men de kan jo næsten ikke andet, når 13 millioner forbrugere skal ha' Cirkel kaffe i kopperne hver dag...

**vi mødes
i Brugsen**

» mer man meget tæt på hinanden. Man har set hinanden, når det kneb, og når det gik som strøget. Man har set hinanden stå og bipse i hytter med koldt vand og vand, der skulle koges først. Det har jeg desværre aldrig været ude for i Sverige, men jeg kender dog alligevel Sverige rimeligt godt – ikke mindst gennem min morfar, som jeg stod meget nær.

Hvordan opfatter omverdenen Norden?

- Udefra ser man os ganske givet som en enhed. Tag bare den stilform – designet – som kom frem i 30'erne og måske endda lidt før. Det er noget, de lægger mærke til ude i verden. På designområdet især Danmark, Sverige og Finland og jeg tror ikke altid, at selv kendere kan pege på, hvilket land arkitekten kommer fra. Konceptet på nordisk design er vel, at det skal være både funktionelt, enkelt og tage sig godt ud. Og funktionaliteten må ikke være fladpandet! Vi har fundet frem til noget enestående nordisk, og det gælder også maden.

Er vi virkelig så gode og dygtige, som vi gør os til i Norden?

- Ja, det er vi da! Vi har også en tendens til at mene, at vi i Danmark er helvedes gode, og når vi så lægger de andre nordiske lande til, er vi jo endnu bedre. Men vi har også noget at have det i.

Selvtilstrækkelige?

- Jo, vi har vel en tendens til at være selvtilstrækkelige hver for sig og i allerhøjeste grad sammen. Men er det nødvendigvis et negativt træk?

Kan vores værdier bruges internationalt?

- Det mener vi i hvert fald selv. Dybest nede mener vi, at vi er bedst, og at andre kan lære voldsomt meget af os. Vi er i hvert fald de bedste til at være nordiske – altså os i de fem nordiske lande!

Har De ligefrem oplevet omverdens misundelse over os i Norden?

- Jo, en vis misundelse, fordi vi føler, at vi står hinanden så nær i Norden. Det er helt afgørende, at vi i Norden føler, at de andre nordiske nok er forskellige, men ikke

voldsomt forskellige. Og selvom det måske nok kan skabe lidt misundelse i vores omverden, må vi endelig ikke lade denne identitet gå tabt. Det allervigtigste er, at det føles naturligt, at man kommer hinanden ved. Det er vigtigere, end hvad der kunne stå i traktater og aftaler, selvom jeg bestemt ikke vil underkende de formelle nordiske samarbejdsorganer.

- Svenskerne er lidt mere ude af en tangent end Danmark og Norge. Det anes dog, at svenskerne føler sig lidt mere fortræffelige end vi andre, selvom tendensen formentlig og forhåbentlig er aftagende. Det kan mere ens sorte sjæl!

Nordisk samarbejde. Hvordan oplever De det?

- Jeg aner, at det går bedre med det nordiske samarbejde end for 10-15 år siden. Mon jeg har ret? Jeg føler, at vi har en bedre fornemmelse for hinanden. Det er jo da også indlysende, at man kan nå noget mere, hvis man går sammen. Sammen kan vi drive det vidt.

Hvad med folkeskolen og sproget?

- Det er jo min kæphest. Desværre har man ikke ret meget svensk og norsk i dansk skole mere og heller ikke dansk i svenske og norske skoler. På min tid kom vi til eksamen i svenske tekster i 6. klasse, vi skulle kunne læse og oversætte og helst også udtale svensk. For mig var det faktisk svært, fordi jeg kunne jo høre, at min accent var temmelig meget tættere på det rigtige svenske end lærerens. Jeg havde jo ikke lært svensk, men bare fået det ind med modermælken. Fra min mor har jeg også et rimeligt sprogøre, så det var nemt for mig at lægge om. Når jeg skulle læse svensk højt, krummede jeg altid tæer, fordi jeg

100 vigtige dage i den nordiske historie

"Danmark og Norge var jo sammen som én nation indtil 1814, hvor Frederik VI blev nødt til at give slip på Norge, som kom under svensk konge. Men inden da havde Norge jo haft 100 dage med den senere Christian VIII som konge. Det er en fascinerende og måske lidt overset historie, hvor Norge fik sin grundlov, Eidsvoll-forfatningen. Den var afgørende for, at Norge kunne bevare sin egen identitet. Den norske grundlov betød jo, at den svenske konge – min egen forfader – ikke kunne sluge Norge uden også at sluge deres forfatning. Om han ønskede det, ved jeg ikke, men han kunne altså ikke svenskificere Norge, fordi der var en forfatning, som sad på tværs. Det synes jeg er et væsentligt kapitel i den nordiske historie og væsentlig for at forstå, hvem vi er i dag, og hvorfor vi er så forbundne."

jo ikke kunne lade som om, jeg ikke kunne udtale svensk.

De har talt om mennesker som brobyggere. Er De selv brobygger i Norden?

- Vores fælles værdier bygger jo bro! Derfor oplever vi at høre hjemme i Norden – mere end i de andre europæiske lande. Især fordi det er forståeligt, hvad der bliver skrevet, men også sagt.

- Mine egne slægtsforhold er en bro i sig selv. De nordiske kongefamilier hører sammen. Vi står hinanden rigtig nær. Det samme gælder for børnene. Kronprinsen er meget, meget gode venner med kronprinsesse Victoria og prins Daniel. Det samme gælder for hans forhold til kronprins Haakon og kronprinsesse Mette-Marit. De ses meget, både hos hinanden og ude i verden. De er tættere på hinanden end jeg var på mine fætre, fordi de tre tronarvinger er tættere rent aldersmæssigt. Den nuværende kong Harald var jo temmelig voksen, da jeg var 15 år og slet ikke voksen! Det samme med kong Carl Gustav, som er seks år yngre end jeg. Og når man er barn, så er seks år mange år. Den gang var han jo bare en lille unge, men nu, hvor vi er rigtig voksne alle sammen, er vi kommet tættere på hinanden.

I 2019 fylder Foreningen Norden 100 år. Har De en nordisk vision for de næste 100 år?

- Det er jo op til de kommende generationer at føre de nordiske traditioner videre. Jeg kan se, at det forekommer helt naturligt for min egen slægt, og jeg vil håbe, at det også gælder for andre. Mine egne børn kan jo heldigvis snakke med deres fætre og kusiner uden at skulle søge tilflugt i et femte sprog.

De taler aldrig engelsk sammen. De taler deres egne sprog indbyrdes og ændrer kun meget lidt på ordene. Det er vanvittigt ærgerligt,

når man tyr til uden-nordiske sprog for at kunne forstå hinanden. Det er vigtigt, at vi er opmærksomme på dette også i fremtiden.

- Vi har en tendens til at mene, at vi i Danmark er helvedes gode, og når vi så lægger de andre nordiske lande til, er vi jo endnu bedre. Men vi har også noget at have det i. Foto:

Jakob Carlsen

Sverige vil give FN nordisk tillid og tone

Sveriges udenrigsminister Margot Wallström er i januar 2017 formand for verdens mest magtfulde forsamling, FNs Sikkerhedsråd. Hun bedømmer i dette interview samarbejdsklimaet i FN som værende utroligt dårligt, og hun vil derfor bringe nordiske traditioner ind i FN. Wallström blev minister for nordisk samarbejde i sommer og ser store muligheder for, at Norden samlet kan gøre en forskel globalt, fordi Norden beundres over hele verden.

Af Esben Ørberg

Det er et af de få øjeblikke, hvor nordisk politik finder vej til mediernes overskrifter. Vi er lige efter åbningen af Nordisk Råds årlige session i efteråret på Christiansborg. Det vrirler med journalister og jeg må gå spidsrod gennem tv-stationernes spotlights på Lars Løkke Rasmussen og den norske statsminister Erna Solberg for at nå frem til Nordisk Råds midlertidige sekretariat.

Herinde finder jeg den svenske udenrigsminister Margot Wallström, som for et halvt år siden tillige blev minister for nordisk samarbejde. Hun er 62 år og har en imponerende karriere bag sig: Blev som 25-årig medlem af Riksdagen, indtog som 33-årig den første af mange ministerposter og bestred senere flere kommissærposter i EU og topjob i FN.

Margot Wallström virker så blid og smilende, at det er svært at forestille sig hende slå i bordet og på verdensplan kritisere Saudi-Arabien for at straffe en åbenmundet blogger eller kritisere Tyrkiet for – mulig-

- Da de nordiske statsministre var i USA, blev vi igen og igen bedt om at fortælle om vores sunde og stærke økonomier, frihandel, velfærdssamfund, manglende korruption, tolerance, tillid og ligestilling. Fot: Utenriksdepartementet

vis – at udvise overbærenhed over for sex med mindreårige. For ikke at tale om hendes anerkendelse af Palæstina, som fik Israel til at true med bål og brand.

Norden på vej frem

Det er i alle tilfælde tydeligt, at Wallström brænder for at opnå international indflydelse. Hun lægger ud med en formodning om, at nordisk samarbejde er på vej frem:

- Det mest interessante på det nordiske område i disse år er, at

det nordiske samarbejde spiller en stadig større rolle og at dette også forplanter sig til udenrigspolitikken, hvor det er tydeligt, at vi opnår større respekt. Vores nordiske model – måske er der flere modeller – beundres overalt i verden. Da de nordiske stats- og udenrigsministre var på besøg i Det Hvide Hus og det amerikanske udenrigsministerium, blev vi igen og igen bedt om at fortælle om vores sunde og stærke økonomier, frihandel, velfærdssamfund, manglende korruption, tolerance,

tillid og ligestilling på et niveau, som næppe findes andre steder i verden. Jo, den nordiske forankring betyder utroligt meget for mig, ikke mindst nu, hvor vi har en urolig sikkerhedsmæssig situation i vores nærområde på grund af Ruslands aggression.

- Klimaforandringerne er den største nordiske udfordring. Jeg mærker det selv på vandstanden i Vänern, hvor jeg bor. Den har ikke været så lav i de seneste 60 år. Alt, fra fiskeri til hvad vi dyrker, vil blive påvirket af klimaændringer. Foto: Pezhmann Fivrin

Når vi nu ER så gode, hvordan undgår vi da at blive selv gode?

- Mon ikke vores udfordringer på for eksempel flygtningeområdet hjælper os med ikke at blive for selv gode? Vi oplever i hvert fald et pres på vores systemer, og at vi ikke bare kan tage alt for givet. I begyndelsen

havde vi jo slet ikke nogen ens politisk linje i Norden i forhold til flygtninge. Det har vi stadig ikke, men meget bedre og meget mere respekt og forståelse for hinanden. Jeg tror, at vi har lært en vis ydmyghed.

Hvad mener du i øvrigt er den største udfordring for de nordiske lande?

- Det er klimaspørgsmålet, klimaforandringerne! Jeg mærker det selv på vandstanden i Vänern, hvor jeg bor. Den har ikke været så lav i de seneste 60 år. Alt, fra fiskeri til hvad vi dyrker, vil blive påvirket af klimaændringer.

Oplagt nordisk klimainsats

Kan vi samarbejde nordisk om dette?

- Bestemt, og det var også, hvad jeg hørte statsministrene sige i dag under Nordisk Råds session. Der er stor interesse for at transformere FNs verdensmål til nordiske mål og til nationale mål og gøre noget ved dem. Klimaforandringerne er globale, men med en samlet nordisk indsats vil vi kunne påvirke internationalt med størst effekt.

Hvad er den største eksterne udfordring for Norden?

- Den russiske adfærd er stærkt bekymrende, ikke mindst i forhold til de baltiske lande, som føler sig direkte truede. For at undgå en ond spiral og eskalering må vi diskutere og forhandle i stedet for at opruste. Øget kontakt, politisk og diplomatisk, dét er vejen frem. Rusland har sin egen virkelighed, sit eget verdensbillede, som vi har svært ved altid at forstå. Men vi kan godt gøre noget helt konkret for at fremme dialogen, f.eks. ved at lære at tale og skrive russisk. Dermed kan vi skabe kontakt til russere, menneske til menneske og gennem de folkelige organisationer som Foreningerne Norden og andre, så billedet ikke alene tegnes af russisk propaganda.

- Flere bør lære at tale og skrive russisk, så vi kan skabe kontakt til russere, menneske til menneske og gennem de folkelige organisationer som Foreningerne Norden og andre, så billedet ikke alene tegnes af russisk propaganda, lyder det fra Wallström. Foto: Pezhmann Fivrin

'Alle svenskere er bøsser'

- Vi skal også yderligere hjælpe russiske journalister, så de russiske medier ikke forvrænger både vores og deres egen virkelighed. Russiske medier rapporterer jo, at alle svenskere er bøsser, og at der kører tanks rundt på vejene på Gotland. Det er den slags propaganda, der er med til at få de russiske borgere til at opleve, at Rusland blot forsvares sig selv ved at annektere en bid af et andet land, Ukraine. Men besættelsen kan ikke forsvares, den er i strid med Helsinki-aftalen, og den er et brud på alle europæiske og internationale principper og aftaler.

Hvor kan vi samarbejde mere hen over de nordiske grænser?

- Først og fremmest ved at nedbryde grænsehindringerne, så vi kan rejse og handle frit med hinanden. Jo flere hindringer vi kan skaffe os af med, jo større fordele får vi. Men også i det nordiske forsvarssamarbejde, nordefco, taler vi om at indkøbe militært materiel i samarbejde. Jo, det går i den rigtige retning, og der er mange penge at spare. Det handler dog mere om, at vore systemer skal kunne fungere sammen, og det gælder også for det europæiske samarbejde, og når der opstår civile kriser. Jo mere kompatible vores systemer og organisationer er, jo lettere har vi ved at arbejde sammen hurtigt og effektivt.

Mere fællesnordisk diplomati

Hvad med flere fællesnordiske ambassader og andre repræsentationer ude i verden, som vi allerede har det i Berlin. Er der ikke fordele ved yderligere samdrift her?

- Jo, jeg er stærkt tilhænger af dette. Vi har allerede omkring 30 steder i verden, hvor der er en form for nordisk samarbejde, som minimum et samarbejde om at drive

bygninger og administration. I Tunesien har vi et forbilledligt ambassadesamarbejde med Finland, og det giver både bedre repræsentation og sparer os for penge. Desuden kan vi bedre sælge den nordiske model, når vi optræder sammen!

Kan du se en fordel ved at indføre EU-direktiver samtidigt i de nordiske lande, som Dansk Erhverv har foreslået?

- Næppe. Jeg tror ikke, at vi skal bureaukratisere yderligere. Det vil tage for meget kraft, hvis vi skal opbygge et stort administrativt system i den retning. Jeg kan faktisk ikke se fordelene ved at samordne på dette område. Og er vi ikke i forvejen blandt dem, der er bedst til at implementere direktiverne?

Hvordan er det at være minister for nordisk samarbejde?

- Det er spændende, og det giver mening. Det er også sundt for de øvrige ministre, at de gennem det nordiske samarbejde er tvunget til at se på nordiske løsninger og muligheder.

Nordisk politisk familie

Hvordan oplever du den nordiske politiske og administrative organisering i Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd?

- Vi har et vældig godt klima indbyrdes blandt de nordiske politikere. Både menneskeligt og arbejdsmæssigt opfatter vi os som en nordisk familie. Og det er helt afgørende, når vi skal tage beslutninger. I FN er det i øjeblikket helt modsat. Sikkerhedsrådet har et utroligt dårligt samarbejdsklima, som vi skal finde ud af at håndtere, når vi fra januar får formandskabet. Vi lægger op til at tage en nordisk røst, en nordisk samarbejdstradition, med ind i Sik-

kerhedsrådet. Vi har jo en grundlæggende tillid til hinanden her i Norden. Når vi stoler på hinanden, bliver samarbejdet meget lettere. Denne stil og tone vil vi gerne tage med ind i FN-systemet.

Hvor kommer denne tillid fra?

- Den er formentlig historisk betinget. Sverige og Norge er gode eksempler. Vi er jo lande som er blevet skilt fra hinanden på fredelig vis og vi har det bedste samarbejde. Desuden er vi meget inkluderende i forhold til Grønland, Færøerne og Åland, som oftest er med i samarbejdet på samme vilkår som os andre.

Ministeriet som ikke findes

Vi har bedt Margot Wallströms medarbejdere forklare, hvordan ministeriet for nordisk samarbejde er organiseret i Sverige:

Der findes ikke noget særskilt departement for nordisk samarbejde. Der er tydelige synergier mellem Wallströms to ministerier. Hendes medarbejdere er placerede i Udenrigsministeriets EU-enhed. I det spørgsmål, som behandles af de nordiske samarbejdsministre, rækker ind over flere departementer og ministres områder, har Wallströms medarbejdere et tæt samarbejde og dialog med kolleger i andre departementer og ministerier. Der findes bl.a. en særlig nordisk kontaktgruppe i centraladministrationen, som tilrettelægger og samordner de svenske synspunkter. Kontaktgruppen planlægger bl.a. det svenske formandskab i Nordisk Ministerråd i 2018.

Feminisme er forudsætning for en bedre verden

Sverige fører feministisk udenrigspolitik. Canada er på vej. Vi møder Sveriges udenrigsminister, som argumenterer for at lighed mellem kønnene ikke er noget mål i sig selv, men selve forudsætningen for en bedre verden.

Af Esben Ørberg

Det er 1. november. Jeg er til Nordisk Råds årlige session. Denne gang på Christiansborg, hvor Folketingsalen er ryddet for danske politikere og erstattet af 87 nordiske. Det burde egentlig være spændende, idet de nordiske statsministre er i en slags krydsild, umiddelbart efter at de hver især har holdt korte taler. Men spørgsmålene fra de delegerede i salen er enten meget snævre i emner eller geografi, eller de er præget af, at spørgeren gerne vil have et øjeblik opmærksomhed.

Men sandelig om ikke vores egen Mogens Jensen (S) bryder dødvandet. Den svenske statsminister Stefan Löfven er på talerstolen. Formanden for Foreningen Norden og den tidligere handels- og udviklingsminister spørger:

- Når vi nu ved, at ligestilling mellem kønnene er en forudsætning for vækst i de mindst udviklede lande, hvordan kan vi så i nordisk fællesskab øge ligestillingen i verden?

Dét emne får Löfven på mærkerne. Her er han mere på hjemmebane end nogen anden statsminister:

- Vi har et problem. Det er sandt. Både hos os og ude i verden. Tag bare arbejdsmarkedet og foræl-

dreorlov. Tre fjerdedele af orloven benyttes af kvinder, som derved stilles dårligere på arbejdsmarkedet. Vi får ingen bæredygtig udvikling før mænd og kvinder har lige vilkår. Derfor spørger vi igen og igen i EU og i FN og over alt: Hvordan er det lige med kvinderne? Er de med? I Sverige har vi et forbillede på feministisk udenrigspolitik. Hun sidder lige der, lyder det stolt fra Löfven, som nikker i retning mod sin udenrigsminister nede i salen, Margot Wallström, som for nylig også blev minister for nordisk samarbejde.

En halv time senere sidder jeg selv over for Margot Wallström til et længe planlagt interview med NORDEN NU. Og hun er mere end villig til at uddybe, hvorfor hun mener, at der også er god økonomi i ligestilling. Jeg fortæller hende, at vi i Danmark ikke kender begrebet feministisk udenrigspolitik. Feminisme er i Danmark mere forbundet med en form for aktivisme, protest og knyttede næver:

- Men sådan er det slet ikke. Feminisme handler naturligvis om lige rettigheder og krav, men det er også en metode, en måde at se verden på. Og den er der brug for. Ifølge Verdensbanken har 100 lande lister med job, som kvinder ikke må be-

stride – alene i Rusland er der 456 job som er forbeholdt mænd! Selv Frankrig har job, som kvinder ikke kan få. Det er naturligvis en stor økonomisk hæmsko.

- Det handler også om repræsentation, om at kvinder skal være stærkt repræsenteret i alt fra fredsbevarende styrker til de delegationer, der skriver under på fredsftalerne.
- Endelig handler feministisk udenrigspolitik om ressourcer: Får kvinder del i ressourcerne på samme måde som mænd? Når man investerer i piger og kvinders sundhed, rettigheder, uddannelse og generelle velbefindende, så er der en bølgeeffekt, der rækker langt ud over den enkelte kvinde. I mange lande kan kvinder ikke arve, de giftes bort og er udsat for økonomisk og social diskrimination. Det er til skade for samfundene – og altså også for økonomisk vækst.

Er der fremskridt at spore for den feministiske udenrigspolitik?

- Jeg citerer altid Gandhi, når jeg får spørgsmålet. Han sagde, at først ignorerer de dig, så griner de ad dig, så forsøger de at bekæmpe dig – og så vinder du! Jamen, der var da fnisen rundt omkring, da vi præsenterede den feministiske

Den danske folketingsal befolket af nordiske politikere. Øverst til højre på de danske ministerpladser sidder statsministrene for de nordiske lande og de politiske ledere på Færøerne, Åland og i Grønland. Lige under midten, ved midtergangen, er det Mogens Jensen (S), formand for Foreningen NORDEN. Helt til højre i rødt har vi Margot Wallström. Foto: Esben Ørberg

udenrigspolitik for to år siden, men nu oplever vi en enorm interesse fra hele verden, og jeg tror, at Canada vil blive det andet land i verden, som erklærer, at de vil føre feministisk udenrigspolitik. Det kan nemlig betale sig – på enhver måde.

Hvis du skal udtrykke Sveriges udenrigspolitik med få ord, hvordan vil du da beskrive den?

- Vi kæmper fortsat for alt det samme – fred, retsstat, menneskerettigheder, udvikling – men vores nye

udgangspunkt er, at vi er nødt til at ændre selve forudsætningerne for at opnå vores mål: Al diskrimination, al eksklusion og al undertrykkelse skal væk. Lighed mellem kønnene er ikke bare et mål i sig selv, men selve redskabet til at sikre en bedre verden.

Norden og litteratur hænger sammen

Der var nordisk musik, nordisk mad, nordisk litteratur og den nordiske samfundsmodel på skemaet, da Rødding Højskole og Foreningen NORDEN i begyndelsen af oktober slog dørene op for Nordisk kulturuge". Vi har spurgt tre deltagere, hvad der bragte dem til Rødding.

Af Joan Rask

Ragnhild Hansen

Pensionist, tidligere beskæftigelsesvejleder på psykiatrisk hospital

Ragnhild Hansen. Foto: Joan Rask

- Det er helt naturligt for mig at søge mod nord. Jeg har altid været optaget af Norden, og som ung var jeg på højskole.

Ragnhild Hansen holder af litteratur og af Norden. Derfor bruger hun en uge på Nordisk kulturuge. Det, der lokker, er rækken af forfattere, musikere, eksperter og politikere, der alle kommer til højskolen og deler ud af deres viden. En af gæsterne er Henrik Dam Kristensen, social-

demokratisk folketingsmedlem, tidligere minister og daværende præsident for Nordisk Råd.

- Henrik Dam Kristensen har lige været her. Han gjorde det forståeligt, hvad det handler om med pasfrihed, Helsinki-aftalen, og hvorfor vi skal være bange for Putin, siger Ragnhild Hansen.

Hun nyder at være på højskolen med dens vekselvirkning mellem foredrag, oplevelser og diskussioner.

- Her er så mange interessante mennesker. Det er dejligt, at blive klogere på de nordiske lande, siger hun.

Hun ved godt, hvorfor hun selv tiltrækkes af det nordiske.

- Vi taler vores modersmål, og vi føler os godt tilpas i Norden - derfor bliver vi ved med at vende tilbage til det nordiske.

Birgit Madsen

Pensionist, tidligere pædagog

Birgit Madsen holder af litteratur og af Norden. Hun er i litteraturstudiekreds i Varde. Det var her, hun blev opmærksom på, at der var tilbud om både Nordisk kulturuge, masser af forfatterbesøg og et ophold på Danmarks ældste højskole. Det gjorde beslutningen om at deltage ret nem.

- Min mor var her på højskolen i 1930'erne. Det har altid stået for hende som noget helt særligt, siger Birgit Madsen.

Birgit Madsen. Foto: Joan Rask

Thorbjørn Berg. Foto: Joan Rask

Nu oplever hun selv suset af historien, billeder der hænger tavse på væggene og fortæller en historie om tusindvis af unge. Der er stadig masser af unge på Rødding Højskole, der kører lange kurser samtidig med den Nordiske kulturuge.

- Højskolen er som en velsmurt maskine, hvor alt fungerer. Det er fint at opleve, siger hun.

Som ung var Birgit Madsen også selv på højskole - både på Askov Højskole og på Støvring Højskole. Hun tog også et længere stop i nord.

- Jeg var i huset i Bergen, og siden har jeg har nok været i Norge næsten 30 gange, siger hun.

Glæden ved den nordiske litteratur fik hun foræret af sin bedstefar, der læste højt af Bjørnstjerne Bjørnson og H.C. Andersen.

- Der var en helt særlig stemning i vores hjem om de store forfattere
- uanset om de kom fra Danmark eller de andre nordiske lande.

Hun synes, det er synd, at danske unge ikke i højere grad ser potentialet i det nordiske.

- Vi har et fælles sprog, og jeg vil ønske, at der blev lagt større vægt

på at lære unge at forstå hinandens sprog, siger hun.

Thorbjørn Berg

Pensionist, tidligere lærer, højskoleforstander m.m.

Thorbjørn Berg er født i Finmarken i det nordligste Norge og har levet hele sit voksne liv i Danmark. Men det er ikke det norske ophav, der gør, at han vælger at bruge en uge på nordisk kultur.

- Pensionister har pligt til at være en del af samfundet, og det nordiske er en fantastisk gave, siger Thorbjørn Berg.

Det aktive pensionistliv tager han meget bogstaveligt. Selv om fødselsåret er 1932, holder han også foredrag om Nord-Norge og den kultur, der præger menneskene. Et af foredragene handler om Thorbjørn Bergs opvækst og flugt under 2. verdenskrig, hvor tyskerne brændte alle nord-norske bygninger af, da de trak sig tilbage mod syd.

- Jeg blev flygtning i mit eget land. Den tid, hvor min familie og jeg boe-

de i flygtningelejr uden for Oslo, står som det værste, jeg har oplevet," siger Thorbjørn Berg.

I dag deler han beredvilligt ud af sine fortællinger - og dem er der rigtig mange af - både fra barndommen, opvækst og hans tid som lærer og højskoleforstander. Thorbjørn Berg håber, at hans erindringer bliver samlet i en bog.

- "Det er vigtigt, at nutidens unge og kommende generationer får flere perspektiver på den fælles nordiske historie, siger han.

Det sidste har han selv fået under den nordiske uge i Rødding .

- Det har været så fantastisk godt. Jeg har ikke oplevet skole så godt, siden jeg selv gik på Den frie Lærerskole i Ollerup, siger Thorbjørn Berg.

Nordisk kulturuge vender tilbage fra 1. til 7. oktober 2017. Kurset arrangeres af tidl. sognepræst og højskoleforstander Aage Augustinus samt sognepræst Anette Jensen.

Guðmundsson er lige dele tragedie og humor

Vi er med Einar Már Guðmundsson til Nordisk Kulturuge i Rødning.

Af Joan Rask

- Det er min mest tætte bog, siger Einar Már Guðmundsson.

Han holder bogen tæt til brystet og smiler - lidt ydmygt måske.

- Jeg elsker alle mine bøger, men jeg kan jo ikke gøre for, at nogle klarer sig bedre end andre - som med ens børn, siger han.

Bogen er Universets engle, der fik Nordisk Råds Litteraturpris i 1995. Handlingen foregår på Island.

Hovedpersonerne er indlagt på et psykiatrisk hospital i Reykjavik. Umiddelbart en ramme, der kalder på sorg og tab, særlig når man ved, at bogen er tilegnet Einar Már Guðmundssons afdøde bror. Alligevel er bogen både humoristisk, underfundig, let og har samtidig en dyb følelse af menneskelighed og håb.

- Jeg har ikke skrevet min brors biografi, men hans sygdom gav mig indsigt i, hvordan han havde det, og hvad der skete, siger Einar Már Guðmundsson.

Han stopper lidt op. Holder pause - han er fortæller - både når han skriver og taler.

- I dag ville jeg have været 'pårørende', det fandtes ikke dengang... jeg var bare hans bror, siger han.

En tusindårig fortælletradition

Selvom alle bøger er skrevet på islandsk, er oversættelserne til dansk næsten skrevet på originalsprog også, for Einar Már Guðmundsson er dobbeltsproget.

Einar Már Guðmundssons forfatterskab favner romaner, noveller, digte og essays. Alt er oversat til dansk og meget til 30 andre sprog. Guðmundsson har bl.a. modtaget Nordisk Råds Litteraturpris, 'Den lille Nobelpris' og Det Svenske Akademis nordiske pris. Foto: Joan Rask

Det lyder dansk, når han taler - og er det alligevel helt tydeligvis ikke. Han taler et fuldt forståeligt dansk, men med en anderledes betoning, der gør dansk mere rundt og nordisk.

De små ord, der binder sætninger sammen, kommer af og til ind uforudsigelige steder, og når Einar Már Guðmundsson læser op af sine værker på dansk, er det som om den forhistoriske fælles rytme mellem de to sprog viser sig.

En del danskere tror, at islandsk litteratur er tungt og gammeldags. Virkeligheden er en anden - det tragiske, det humoristiske og det handlingsmættede går hånd i hånd, og når Einar Már Guðmundsson skriver, får mennesker med få muligheder en plads.

- De kaldes fattige mennesker i historiebøgerne - men i mine bøger får de stemmer og bliver individer, siger Einar Már Guðmundsson.

Hans egen opvækst og liv har i perioder været i modvind og op ad bakke.

- Jeg skriver deres historie og også min egen, siger han.

Nordisk Rejsemagasin 2017

Udforskning af Norden

De nordiske lande byder på en overvældende mangfoldighed af rejsemål. Norden har simpelthen det hele. Fra millionbyernes menneskemylder, middelalderlevn og kultur til rå, storslåede, øde og endeløse naturområder. Mod syd afgrænses Norden af den milde Østersø, mod nord af ishav. Ind imellem ligger tusinder af rejsemål, som Foreningen NORDENs lokalafdelinger har 50 års erfaring med at udforske.

Dette rejsemagasin er et flot eksempel på civilsamfundets frivillige og lokalt forankrede engagement, som giver sig udtryk i en stor interesse for at se ud over sit nærområde og opleve naboernes liv, historie og natur i de øvrige nordiske lande.

Foreningen NORDEN består af 100 lokalafdelinger og 20 af dem har for 2017 sammensat denne vifte af rejsetilbud, som er helt unik. Rejserne er nemlig ikke bare rejser, de er tilrettelagt og forberedt af mennesker, som brænder for Norden og som kender Norden.

God fornøjelse!

ISLAND

FÆRØERNE

IRLAND

REJSEFOREDRAG

Islandsugen fra 10.690,-
8 dage / 7 nætter

Bo i populære Reykjavik og tag på udflugter derfra. Inkl. fly, hotel, 4 udflugter og morgenmad.

Færøerne Rundt fra 12.995,-
8 dage / 7 nætter "all inclusive"

Oplev det meste af de 18 øer med dansktalende guide. Inkl. fly, hotel, udflugter og helpension.

Irsk Eventyr fra 7.120,-
8 dage / 7 nætter

Oplev de største seværdigheder på denne rundrejse inkl. Nordirland. Inkl. superior hotel, guide og morgenmad.

Smag på Island, Færøerne & Irland

Kom tættere på Island, Færøerne og Irlands store naturfænomener og få smag for nogle af Nordens specialiteter!

Der vil blive vist imponerende billeder og videoer, som underholder dig hele vejen igennem. Vi slutter af med lodtrækning om lækre præmier og lidt servering af lokale specialiteter!

Entré: 50 kr.

Tilmelding påkrævet via sara@bptravel.dk eller tlf 7199 6622.

HEKLA
travel**B&P**
TRAVEL
BUSINESS AND PLEASURE TRAVEL AGENCY

B&P Travel står for kvalitetsrejsekoncepter og guidede temarejser, såsom vandreture, vulkanrejser, fiskerejser og sportsrejser, samt firma- og studierejser!

I maj overtog vi Hekla Travel - Skandinaviens førende rejsebureau inden for rejser til Island, Færøerne & Irland for individuelle og grupper.

Vi tilbyder engageret personale med over 25 års erfaring, der står klar til at vejlede dig med din næste rejse.

Læs meget mere på www.bptravel.dk eller kontakt os i dag for et uforpligtende tilbud på **7199 6622**.

ALBORG	9. januar kl 19.00
ARHUS	10. januar kl 19.00
KOLDING	11. januar kl 19.00
ODENSE	12. januar kl 19.00
KØBENHAVN	16. januar kl 19.00

B&P Travel/Hekla Travel • Vester Farimagsgade 3, 1 • 1606 København V • sales@bptravel.dk • www.facebook.com/bptravel

Afdeling: Frederikshavn-Sæby
Rejsemål: Sverige

Operatur til Göteborg

Pris: kr. 1650,- Prisen dækker:
Færge Frederikshavn/Göteborg tur/
retur, hotel m. halvpension, opera-
parterrebillet. Den 6. og 7. april 2017.

Hotel Scandic Europa, Nils Eric-
sonsgatan 21, 40409 Göteborg, tlf.
0046317516500.

1. dag: Vi mødes i Stena terminalen,
Frederikshavn, kl. 07.15.
Færgen sejler kl. 08.00.
Ankomst Göteborg kl. 11.35.

Tager på delebasis taxa til hotellet.
Gode ideer til, hvordan eftermiddag-
en kan bruges:

Besøg på kunstmuseet på
Götapladsen, besøg indkøbscentret
Norstan eller benyt hotellets fitness-
scenter m. swimmingpool.

Kl. 17.00 middag i hotellets restau-
rant, én ret + kaffe.

Kort spadseretur til operaen, hvor
vi skal se/høre **Richard Strauss'**
opera Elektra.

2. dag går vi efter morgenmadsbuf-
feten igen til operaen, hvor der er
rundvisning kl. 11.00.

Prisen for rundvisningen er ca. 50
kr. lidt afhængig af, hvor mange vi
bliver.

Vi skal være i Stenaterminalen kl.
15.00. Færgen sejler kl. 16.00. An-
komst Frederikshavn kl. 19.30.

Tilmelding til Karin Arveschoug
Jensen, tlf. 98425534 ell. mail ar-
veschoug@mail123.dk med depo-
situm kr. 500,- senest 10. januar,
restbeløbet kr. 1150,- senest 22.
januar på Nordjyske Bank 8090
0001321150.

Nordisk historie i naturskønne rammer

I 1397 dannede Kalmar Slot rammen om en af de største politiske begivenheder i Nordens historie. Kalmarunionen er i dag et kapitel i historiebogen, men slottet står her stadig og indtager helt naturligt rollen som den charmerende provinsbys største seværdighed. Selve Kalmar by og naturen omkring er dog også et besøg værd.

Tekst: Laura Kjestrup Nielsen. Foto: Morten Herlev

Kalmar Slot er under belejring. Det er dog ikke soldater, der ligger på lur i terrænet, men derimod dusinvis af vilde kaniner, der har gjort voldene omkring det imponerende slot til deres hjem. Bortset fra risikoen for at træde i kaninefterladenskaber er en gåtur rundt på voldene en fin oplevelse. Her kan man nyde udsigten over Kalmarsund til aflange Øland, der er Sveriges næststørste ø.

Der har ligget en borg her på det strategisk vigtige punkt siden slutningen af 1100-tallet. Gennem århundrederne blev borgen udbygget, og i 1500-tallet fik slottet sit nuværende udseende. Den middelalder-

lige borg blev ombygget og udvidet til et prægtigt slot i renæssancestil, og den dag i dag er Kalmar Slot kendt som Nordens bedst bevarede renæssanceslot.

Kongefællesskabet

Vi skal imidlertid skruetiden tilbage til 1397 for at ramme den begivenhed, som Kalmar og Kalmar Slot er allermest kendt for. Her blev den 14-årige Erik af Pommern nemlig kronet som regent af et forenet Norden i slotskirken, og Kalmarunionen var hermed formelt en realitet. I de første år var det dog ikke kongen selv, men derimod hans plejemor Margrete 1., der regerede.

Kalmarunionen var først og fremmest et kongefællesskab for de tre kongeriger Danmark, Norge og Sverige. Rent geografisk omfattede unionen hele Norden, for dengang hørte Finland til Sverige, mens Norge både inkluderede Island, Grønland, Færøerne og Shetlandsøerne.

Tanken bag Kalmarunionen var blandt andet at skabe et stærkere modspil til de magtfulde hansestæder, der i middelalderen dominerede både handel og politik i Østersøområdet. Det var dog så som så med den nordiske enighed på sigt, for svenskerne var ikke tilfredse med, at Kalmarunionen havde sit magtcentrum i Danmark. Med proklamationen af Gustav Vasa som svensk konge i 1523 sagde Sverige endegyldigt farvel til kongefællesskabet, som det til gengæld lykkedes Danmark at opretholde med Norge helt frem til 1814.

Kulturcentrum

I dag rummer Kalmar Slot et museum med både permanente og skiftende udstillinger. I den permanente udstilling om slottets arkitektur og historie kan man naturligvis

På en tur rundt i byen kan man kigge nærmere på adskillige bygninger med statelige indgangspartier.

Kalmar Slot har ændret udseende gennem tiderne, men fremstår i dag som det bedst bevarede renæssanceslot i Norden.

blive klogere på selve Kalmarunionen, mens livet på slottet i renæssancen og Kalmarkrigen mellem Danmark og Sverige i begyndelsen af 1600-tallet også er på tapetet.

En rundtur på slottet fører gennem mange smukke rum med loftsmalerier, og her er naturligvis også både riddersal, våbensamling og slotskirke. I slottets gamle kvindefængsel kan man gyse over datidens hekseforfølgelser, og i den lidt lettere afdeling kan man bese det lille elskerindeværelse, der blev indrettet i praktisk nærhed til de kongelige gemakker.

Foruden udstillinger og rundvisninger danner Kalmar Slot året rundt ramme om en mængde kulturelle begivenheder som udendørs koncerter, teaterforestillinger og børneaktiviteter. Det er også meget populært at blive viet i de historiske og romantiske rammer.

Roser og træhuse

Selvom slottet fylder meget i Kalmars historie, er selve byen i sig selv også værd at gå på opdagelse i. Kalmar har flere gange modtaget Europa Nostra-prisen for sit velbevarede bymiljø, og tæt på slottet kan man tage en hyggelig slentretur i den maleriske gamle bydel *Gamla Stan*.

Her lå middelalderbyen, som brændte ned i midten af 1600-tallet, hvorpå indbyggerne blev flyttet til det nuværende centrum på Kvarnholmen. Til gengæld blev der i 1600- og 1700-tallet opført sommerboliger i *Gamla Stan*, hvor man den dag i dag kan slentre rundt og indsnuse stemningen og duften af roser blandt de mange velbevarede træhuse.

Selve Kvarnholmen, der blev anlagt som en moderne fæstningsby med vinkelrette gader, rummer også adskillige historiske træhuse, en

imponerende domkirke i barokstil samt en håndfuld flotte bygninger i jugendstil.

Tæt på naturen

Et besøg i Kalmar giver desuden gode muligheder for at kombinere kultur- og naturoplevelser. Vandrerruten *Kalmarsundsleden* fører midt gennem byen, og fra slottet kan man gå direkte ud i Kalmarsundsparken og videre sydpå til naturskønne Stensö. Undervejs er der gode muligheder for et friskt havbad, hvis man da ikke bare vil nøjes med at nyde udsigten til adskillige små øer og holme og Øland i horisonten.

Selve Øland udgør desuden et oplagt udflugtsmål fra Kalmar. En seks kilometer lang bro fører fra Kalmar over sundet til øen, der blandt andet rummer det specielle slettelandskab Stora Alvaret, der er udnævnt til UNESCO-verdensnaturarv.

I H.C. Andersens fodspor

18.6.-24.6.2017

At rejse er at leve skrev H.C. Andersen, og han rejste meget. Mindst 20 rejser foretog han ned gennem Tyskland i årene 1837-1872. *At rejse er også at opleve*, og vi skal opleve og høre om nogle af de steder, digteren har været.

På H.C. Andersens tid tog det lang tid at rejse, men for os går det hurtigt og bekvemt, for vi kører med Carsten (Venøbussen) i den nye bus ned gennem Tyskland. Undervejs skal vi høre om noget af det, H.C. Andersen oplevede og skrev. På vej til Mosel har vi en overnatning. Næste morgen går det videre til den smukke middelalderby, Cochem, hvor vi skal bo.

Vi skal bo på Hotel Cochemer Jung. Dejligt 3-stjernet hotel i hjertet af Cochem. Værelser med udsigt over den gamle bydel eller floden Mosel.

Oplevelser og udflugter: Rundvisning på Burg Eltz, et rigtigt eventyrslot i en snæver dal. Sejltur på Mosel fra Cochem til Beilstein – hvor der er tid til hygge og gåture. Tysklands gamle romerske by, Trier, med Porta Nigra, domkirken, Kejser Konstantins tronsal og de romerske bade. Hyggelig vinsmagning og grillaften hos familien Müller. Besigtigelse af Schloss Cochem Reichsburg, der har en besynderlig historie. Tur med stoleliften til udsigtspunktet Pinnerkreutz. Besøg på sennepsmuseet. Dejlige trave- og shoppingmuligheder i Cochem. Fordybelse i Moselområdets kultur og natur.

Og ikke mindst: godt samvær og fint fællesskab, som vi plejer at have på vore ture. Hjemturen inkluderer også en overnatning, så det bliver rolige rejsedage.

Pris for en syvdagstur: 5800 kr.

Tyskland, Schloss Cochem, Reichsburg
Enkeltværelse + 930 kr. Prisen er inkl. halvpension, sejltur, entreer, vinsmagning og middag hos Familien Müller. Min. 35 personer. Turen starter og slutter i Struer.

Informationsaften: Alle er velkomne til rejseaften torsdag den 12. januar 2017 kl. 19,30 i Gimsing Menighedshus, Struer. Aftenen er fyldt med H.C. Andersen-underholdning af De Eventyrlystne – og med nærmere information om turen.

Tilmelding til Birthe og Eskild
Højgaard: 97871692, 29265190, 51141692

Kontakt: ebhojgaard@gmail.com

Birthe og Eskild er turens rejseledere og medlemmer af bestyrelsen i Foreningen Norden, Struer.

Tyskland, Cochem, Moseludsigt

Bustur til Bornholm og Sydsåne

26. juni 2017: Afrejse fra Folkehjem i Aabenraa kl. 06.00. (Rundstykker og kaffe i bus-sen). GF Busser sørger for madpakker til frokosten. Besøg på Glimmingehus i Skåne. Afrejse kl. 16.30 til Rønne. Indkvartering og aftensmad på Hotel Green Solution House, Strandvejen 79, Rønne. (www.greensolutionhouse.dk).

27. juni: Afgang fra hotellet kl. 9.30. Udflugt til Hammershus og den forhåbentlig færdige udstillingsbygning (A. P. Møller-fonden). Madpakker fra hotellet. Efter frokost med bus til P-pladsen ved Hammersholm. Vandring herfra til Hammersholms helleristninger (ca. 1 km). Enten herfra tilbage til P-pladsen og med bus til Madsebakke og helleristningerne her, eller vandring fra Hammersholm videre til Madsebakke ved Sandvig-Allinge (ca. 2 km). Aftensmad på hotellet.

28. juni: Afgang fra hotellet kl. 9.30. Rønne med Hjorts keramikmuseum og Forsvars-museet om formiddagen. Frokost i Rønne for egen regning. Efter frokost besøger vi Ny Lars

Rundkirke og Øster Lars Rundkirke. Betalt aftensmad på torvet i Rønne.

29. juni: Afgang fra hotellet kl. 9.30. Formidlingscenter Natur Bornholm i Aakirkeby om formiddagen. Madpakker fra hotellet. Om eftermiddagen besøg på Bornholms Kunstmuseum ved Gudhjem. Aftensmad på hotellet.

30. juni: Afrejse fra hotellet kl. 09.45. Afsejling fra Rønne til Ystad kl. 10.30. Rundtur i Ystads gamle bydel med Maria Kirke. Besøg på Cinetek samt evt. filmmuseum. Madpakker fra hotellet. Kører til skibssætningen Ales Stenar. Indkvartering og aftensmad på Hotel Svea, Strandvägen 3, Simrishamn (www.hotelsvea.se).

1. juli: Afrejse fra hotellet kl. 9.45. På hjemvejen besøger vi vikingefæstningen Trelleborg ved Slagelse, hvor vi også indtager madpakkerne fra hotellet. Er tilbage ved Folkehjem ca. kl. 18.00.

Pris: kr. 5.650,- for medlemmer af Foreningen Norden ved overnatning i dobbeltvær.

Tillæg for enkeltværelse: kr. 1300,- (begrænset antal) Tillæg for ikke medlemmer: kr. 300,-

Med i prisen er busturen, overnatning på fire- og trestjernede hoteller, helpension - bortset fra en enkelt frokost - samt entreer på alle de seværdigheder, vi besøger. Drikkevarer dog for egen regning. Kaffe/te, øl og vand kan købes i bussen.

Bindende tilmelding: 1. marts 2017. Det er deltagernes eget ansvar at sørge for afbestillingsforsikring.

Arrangør: Foreningen NORDEN i Aabenraa i samarbejde med GF Busser, Nordborg. Vi rejser i en moderne turistbus med alle faciliteter. Rejsen gennemføres ved min. 35 deltagere.

Tilmelding senest 1. marts 2017 til: Birte Fangel, Skovhøj 60, 6200 Aabenraa Tlf.: 2616 4742. Mail: bifa1201@gmail.com

Depositum kr. 2.000,- indbetales umiddelbart efter tilmelding på konto i Sydbank: 7910 1726135. Husk navn!

Kunst-, kultur - og naturrejse i midnatssolens skær

Island rundt på ni dage inkl. bl.a. Vestisland, Siglufjörður, Seydisfjörður, Gjárfoss, Landmannalaugar og Pingvellir med Birgitte Steen, Foreningen NORDEN.

Tidspunkt: d. 17. juni til d. 25. juni 2017 (9 dage).

Pris: 21.595 kr. i delt dobbeltværelse. Tillæg for enkeltværelse: 4.500 kr. Min. 21 betalende deltagere. Prisen er baseret på oplyste priser, gældende d.1. okt. 2016, skatter, bl.a. den islandske turistskat, afgifter, flytidstabeller samt valutakursen, 60.76, d. 11. nov. 2016.

Inkluderet i prisen:

Transport med bus til og fra Kastrup. Afgang fra Jernbanevej i Holbæk kl. 05.00. Mulighed for fri og sikker privatparkering i Holbæk under rejsen. Fly t/r, inkl. skatter, bustransport, dansktalende rejseleder og chauffør, morgenmad og tre retters aftensmenu samtlige dage. Mulighed for medbestemmelse om rejsens menuer. Islandske isvand til samtlige måltider. Overnatning på hoteller af pæn standard. I Reykjavik er vort hotel beliggende tæt ved hovedstrøget. **Omkr. 3000 km kørsel i Island.** Drikkepenge til chaufføren. **Alle entreer er inkl. i rejsens pris.**

Besøg bl.a. i tre tørvekirker, hos de danske kunsthåndværkere Páll og Rita i Borgarnes, oplæsning af "Sønnetabet" på oldislandsk, forskningscentret, kirkerne og Snorri Sturlusons hotpot, 1230, i Reykholt, Hraunfossar, Barnafossar, det store broderiprojekt om Vatnsdælasagaen i Blönduós, tørve-

gården i Glaumbær, besøg i fiske-skindsforretningen i Sauðárkrúkur, domkirken i Hólar, sildemuseerne i Siglufjörður, Myvatn, Goðafoss, Ásbyrgi, Hljóðaklettur, flere sten-samlinger i Østisland, f.eks. Petras og Auðunn, de smukke æg på havnen i Djúpvogur, sejlads mellem isbjerge i Jökulsárlon, Svinafellsjöklen, Skaftafell, Kirkjugölf, Fjaðrárgljúfur, museet i Skóga, **Det Store Middelaldermåltid og kirkebesøg i Islands ældste bispesæde Skálholt**, Gjárfoss, filmforevisning i Árnes, Landmannalaugar, badning i en varm naturkilde, den rekonstruerede stormandsgård i Þjórsárdalur, Hjalparfoss, Gullfoss, Geysir, rundvisning i det nye musikhus "Harpa" inkl. de tre koncertsale, Reykjavíks Rådhus, rundtur i Reykjavik, en praktisk rejseaften, hvor alle vigtige rejseinformationer bliver gennemgået og udleveret, bl.a. en pakkelliste, forslag til islandsk fag- og skønlitteratur og ideer til indkøb i Island. Løbende nyhedsbreve om Island. En særdeles detaljeret rejseplan. Dækket af Dansk Rejsegarantifond. **Natur - og andre seværdigheder, der besøges under rejsen.** Se <https://islandsrejsen2017.wordpress.com>

Ikke inkluderet i prisen:

Personlig rejseforsikring og sygdomsafbestillingsforsikring. Frokost (omkring 50 kr.) og drikkevarer. Fortæring ud over vand, kaffe og te

i flyet. Private faciliteter på rejsens anden og fjerde dag. Ved tidlig tilmelding vil der være mulighed for tilkøb af private faciliteter på disse to dage. Evt. andre udflugter end de i programmet nævnte.

Rejsearrangør og rejseleder:

Birgitte Steen, Foreningen "Norden". Teknisk rejsearrangør: Dalhoff Travel, Holbæk.

Birgitte Steen har siden 1998 arrangeret og guidet Islandsrejser for unge og voksne. Har desuden været guide for de nordiske biskopper i forb. med 950 års bispejubilæum i Skálholt i 2006 og været bosiddende og arbejdende i Island som sprogkonsulent fra 2002-2005. Besøgt Island mere end 100 gange siden 1995. Har et meget stort, privat netværk i Island. **Islandsrejsen er en non-profitrejse.**

Rejsen er åben for alle, da den ikke er fysisk anstrengende!

Tilmelding og rejseinformationer:

Birgitte Steen. Dalen 9, 4300 Holbæk. 59433603/23614425. E-mail: birgitte_steen@hotmail.com Yderligere rejseinformationer kan ses på <https://islandsrejsen2017.wordpress.com> eller fås meget gerne ved personlig henvendelse. Materiale fremsendes gerne.

Depositum:

Senest d. 24. jan. 2017 imødeses depositum på 2.500 kr. per per-

son. Efter indbetalingen af depositum er tilmeldingen bindende for begge parter. Depositum tilbagebetales, hvis deltagerantallet ikke opnås.

Beløbet indsættes på konto nr. 0520-0000430576, Sparekassen Sjælland. Husk venligst at anføre navn i forbindelse med overførsel via netbank. Efter d. 24. jan. 2017

henvendelse til Birgitte Steen, 59433603/ 23614425. E-mail: birgitte_steen@hotmail.com

Indbetaling af restbeløbet og evt. tillæg for enkeltværelse skal ske senest d. 1. marts 2017.

I forbindelse med rejsen afholdes tre forelæsninger for ALLE Islandsinteresserede

Torsdag, d. 23.marts, d.30. marts og d. 6. april 2017 på Holbæk Bibliotek. Alle dage fra kl. 19.15 – kl. 22.00. Pris kr. 400. Enkelt foredrag: kr. 150. Se forelæsningsernes indhold på <https://islandsreisen2017.wordpress.com> Tilmeldingen (**nødvendig**) skal ske direkte til Birgitte Steen eller til Aftenskoleleder Karen Jensen, 3124719, senest d. 16. marts.

Pingvellir National Park.

Gotland via Kalmar og Västervik

Lokalafdeling Tårnby-Dragør har med stort held arrangeret fællesrejser til Island, Færøerne, Sverige og Litauen, hvor vi gennem Foreningen Norden-medlemmer i de pågældende lande finder "private" personer, som vil fortælle os om lokale forhold og vise os detaljer, som andre ikke ved meget om.

Turen til Gotland, Kalmar og Västervik i august bygger netop på sådanne kontakter på Gotland. Med bus lægger vi ud fra Tårnby søndag 6. august 2017 kl. 8, ankomst til Oskarshamn sen efter-

middag. Mandag 7. august til en smuk heldagstur i skærgården udenfor Västervik, lidt nord for Oskarshamn.

Vi bor i Oskarshamn til tirsdag 8. august. Denne manøvre skyldes sejltiderne for Visby-færgen. Vi skal være klar til en tidlig formiddagsfærgen 8. august, så vi ankommer ved middagstid til Visby (og ikke som mange ture praktiserer - sen aften/midnat).

Vi bor først fire dage i byen Romakloster midt på Gotland på et

nydeligt foreningsstyret vandrehjem Brukshotellet. Herfra daglige sightseeing-ture med lokal og dansk guide. Lørdag 12. august flytter os til Hotel Gute centralt i Visby, inden turen går hjem tirsdag 15. august med en meget tidlig morgenfærgen fra Visby til Oskarshamn.

Turens pris er 9.500 dkr. (enkeltværelse + 3.000 dkr.). Såvel medlemmer af Foreningen Norden som ikke-medlemmer kan deltage. Der er en beskedent rabat til medlemmer af Foreningen Norden, uanset hvilken afdeling man er medlem af.

Blå Gotland Lagune: Der findes også en blå lagune på Gotland. Farven kan diskuteres men vandet er frisk og svalende. Badning frivilligt.

Maks deltagerantal 42 (35 er allerede tilmeldt). Vi overfylder ikke bussen, så der er ben- og balleplads og vi kan flytte lidt rundt. På tidligere ture har vi også begrænset deltager-antallet og det har vist sig, at næsten alle lærer hinanden at kende, når vi holder os til et antal omkring 40.

Kontakt: Turen arrangeres af Foreningen Norden, Lokalafdeling Tårnby / Dragør, men skal opfattes som individuelle rejser i flok. Lokalafdelingen har ingen økonomisk gevinst af turen. Bussen køres af autoriseret chauffør og er fuldt forsikret.

Få detaljeret brochure tilsendt. Vi sender gerne en brochure med yderligere oplysninger både som mail og som klassisk post. Spørgsmål rettes til Terkel Spangsbo (1. prioritet) 4038 0450, 3251 0873 og via terkel.spangsbo@mail.dk og Birgitte Barkholt 2117 5985. birgitte.barkholt@mail.dk.

Island – i maleren Johannes Larsens fodspor

15. august – 22. august 2017

Sagøen Island er naturkræfternes og kontrasternes land, med en storslået natur. Her rejste maleren Johannes Larsen i somrene 1927 og 1930 rundt til sagastederne for at tegne landskaberne. Tegningerne blev brugt i den pragtudgave med de Islandske Sagaer, der udkom i 1930-32 i Danmark.

I 2017 fejrer *Johannes Larsen Museet* 150 året for malerens fødsel. I 2017 er det endvidere 90 år siden, Johannes Larsen foretog den første sagarejse. I den anledning arrangeres denne sommerrejse til Island **15. august – 22. august 2017** i Johannes Larsens spor. Ud over besøg på de historiske steder byder turen på smukke naturoplevelser: Gletsjere, lavamarker, vandfald, rivende floder, fugle, blomster og øjeblikke med inderlig stilhed. Vi skal de tre første dage bo og køre rundt i området, hvor Njals saga foregår i Sydisland. De næste 3 dage skal vi bo i Vestisland med to heldagsudflugter i Vestisland. Den ene tur til Reykholt og Husafell, den anden tur til egnen omkring Borgarfjörður og Stykkishólmur. Den sidste overnatning er i Reykjavík. Turen ledes af Sigurlín Sveinbjarnardóttir og Vibeke Nørgård Nielsen, der har skrevet bogen *Sagafærden – Island oplevet af Johannes Larsen*. Sigurlín Sveinbjarnardóttir har i 2015 oversat bogen til islandsk.

Tidspunkt: 15. august – 22. august 2017

Ravne, akvarel af Johs. Larsen. Var forside på hans egen Sagabog.

Pris: DKK 11 470 Indkluderet i prisen: Alle programsatte fly og busarrangementer. Indkvartering i delt dobbeltværelse med privat bad/toilet, med. morgenmad. Enkeltværelse kan tilkøbes for DKK 2 900. Frokost x 4 (Madpakker, kaffe/the). Middag x 7. Entréer til museer x 3. Lovpligtigt bidrag til Rejsegarantifonden.

Ikke inkluderet i prisen: Servering ombord på flyet. Drikkevarer ved aftensmåltiderne – ud over isvand. Frokost i Stykkishólmur og i Reykjavík. Sejltur i Stykkishólmur. Entréer i svømmebade. Eventuelle aktiviteter og entrébilletter ud over de programsatte.

Turledere og guider: Sigurlín Sveinbjarnardóttir og Vibeke Nørgaard Nielsen

Tilmelding: Tilmelding senest d. 1. februar 2017.

Rejsen arrangeres i samarbejde med Foreningen NORDEN, Kerteminde-Munkebo og Johannes Larsen Museet af Vibeke Nørgaard Nielsen.

Henvendelse for nærmere oplysninger og tilmelding:
Vibeke Nørgaard Nielsen. E-mail: vibe.nn@fibermail.dk Tlf.: 75671325 - Mobil: 61513085

Vil du med i bussen til Sverige og Vättern rundt?

Foreningen Norden Fredensborg planlægger en tre-dages busrejse rundt om Vättern i Sydsverige 22.-24. august 2017.

Senest den 1. april 2017 skal vi vide, om du vil med.

Vi gennemfører rejsen, hvis der den 1. april 2017 er mindst 25 tilmeldte, som har betalt et depositum på 1000 kr. pr. person til foreningens konto 1551 7107110

Foreningens tovholder: Dorte Demant, bestyrelsesmedlem i lokalafdelingen.

Teknisk arrangør: Riis Rejser

Foreløbigt program:

Tirsdag den 22. August: Vi mødes tidligt på Humlebæk station og kører i bus til byen Vadstena, som ligger på østsiden af Vättern, hjemstedet for Birgittiner ordenen. Vi besøger klostret og slottet. Vi spiser

aftensmad og overnatter hotel på hotel i Vadstena.

Onsdag den 23. august: Efter morgenmad på hotellet fortsætter vi rejsen nord om søen. Gør stop ved Göta-kanalen og fortsætter videre mod Karlsborg fæstningen på vestsiden af søen. Derfra videre mod Skövde i Västergötland, hvor vi spiser aftensmad og overnatter på hotel meget tæt på naturområdet Billingen.

Vi er nu i det område mellem Vättern og Väneren, der også kaldes Sveriges vugge. Det er også her Jan Guillous romantrilogi om tempelridderen Arn udspiller sig.

Torsdag den 24. august: Efter morgenmad besøger vi Varnhem klosterkirke og domkirken i Skara. Derefter kører vi hjemover, med stop i naturskønne områder, måske også med stop i Borås, Sveriges svar på Herning hvad tekstilvirksomheder angår. Hjemkomst til Humlebæk station tidlig aften.

Foreløbig pris: 3700 kr. per person i dobbeltværelse ved 25 tilmeldte med halvpension. Halvpensionen gælder fra og med aftensmad den første dag til og med morgenmad den sidste dag. For ikke-medlemmer er prisen 3.950 kr. Bliver vi flere, bliver prisen lidt mindre. Vi har rejselederassistance med hjemmefra.

Prisen dækker alle udflugter eksklusiv entreer. Alle lovpligtige skatter og afgifter.

Prisen inkluderer ikke frokoster, entreer, drikkevarer, rejseforsikring, afbestillingsforsikring. Foreningen vil sammen med rejsens pris opkræve beløb til entréer, som kommer til at indgå i programmet. Formentlig ca. 250 kr. Dermed kan vi hurtigere købe entrébilletter på stedet.

Tilkøbsmuligheder:

Enkeltværelse tillæg: 930 kr.

Gouda Rejseforsikring og afbestillingsforsikring. Vil du med, kan du kontakte Dorte Demant på e-mail dortedemant@privat.dk eller på mobil 20978126. Eller Lisa Juhler på e-mail lisa.juhler@gmail.com eller mobil 22510829.

Island:

Nordlandet og det indre højland

På opfordringer følger vi op på tidligere succesfulde rejser i Island med denne nye rejse.

På 9 sommerdage sætter vi fokus på Nordlandet i Island. Der er store variationer i dette område, fra ret frodige landbrugsområder over høje fjelde og dybt indskårne fjorde til søen Mývatns mange fugle og vulkanske omgivelser.

Som noget særligt giver denne tur også en chance for at opleve det indre Island. Det kaldes nogle gange – med rette – for en kold ørken. Det ER øde og barsk. Midt på ruten er der mulighed for at bade i varme kilder, for her i ca. 700 meter over havet, holdes en pause med tid til at nyde det varme vand. Snepurve og højler kigger på...

Der bliver også lidt tid i den aktive hovedstad Reykjavik, hvis godt 200.000 indbyggere skaber en storbystemning. Det er 9 dage med høj intensitet, som den meget kompetente islandske rejseleder Harpa Björnsdóttir bidrager til.

I rejsen oplever du storslået natur, besøg på historiske steder, hvalsafari, museumsbesøg og rundvisning i Reykjavik og i det nye koncerthus. På vej til Keflavik bliver der et badeophold i Den Blå Lagune.

Der er formøde for rejsedeltagerne i Roskilde.

Foto: Torben Jensen

Vi har egen bus til rådighed i Island på hele turen.

Rejseperiode: 19. - 27. juni 2017

Rejseledere: Alf Tornberg og den dygtige guide Harpa Björnsdóttir

Pris: 21.500 kr. der dækker fly, rejseledelse, busrundtur, alle udflugter, hvalsafari, indkvartering i værelser

med eget bad/wc på gode hote ller og med god helpension. Du får meget for pengene på denne tur. Tillæg for enkeltværelse er 2.200 kr.

Arrangør: Team Island for Foreningen NORDEN Roskilde – Lejre

Tilmelding og bestilling af rejseprogrammet: Alf Tornberg, mail: alf@nanortalik.dk eller tlf.2752 8238

Finland: Helsinki og Lapland

Oplevelsestur til Inari med stop i Helsinki 3.9.-10.9.2017
3.9.-5.9. Helsinki: overnatning på Hotel Presidentti, inkl morgenbuffet
5.9.-10.9. Inari: overnatning på Hotel Kultahovi, inkl halvpension

Søndag 3.9.

- Fly København-Helsinki med Finnair 08:55-11:35
- *Fri program eller fællesaktiviteter (program ikke færdigplanlagt endnu)*

Mandag 4.9.

- Morgenmad på hotellet
- *Fri program eller fællesaktiviteter (program ikke færdigplanlagt endnu)*

Tirsdag 5.9.

- Morgenmad på hotellet
- Fly Helsinki-Ivalo med Finnair 10:40-12:20
- Bustransfer fra Ivalo lufthavn til Tradition Hotel Kultahovi i Inari
- *Fri program eller fællesaktiviteter (program ikke færdigplanlagt endnu)*
- Aftensmad på hotellet

Onsdag 6.9.

- Morgenmad på hotellet
- Vi går sammen til samisk kulturcenter Sajos ...
- ...og videre til Siida samemuseum hvor vi har en times guidede tur
- kl. 13.00 sejletur på Inari søen. Turen tager ca. 2,5-3 timer og vi stopper ved Ukko-øen, samernes hellige sted indtil 1900-tallet. Efter turen går vi fælles til hotellet.
- Aftensmad på hotellet

Torsdag 7.9.

- Morgenmad på hotellet
- kl. 09:30 bustransfer til Lemmenjoki National Park. Vi sejler til Ravadas

vandfald mens guiden fortæller om livet i Lapland og rensdyrs år. Laksesuppe med lappiske brød ved åben ild efterfulgt af kaffe og kage. Besøg hos samefamilien Paltto. Rensdyrfarm og kunsthåndværk. Kaija Paltto, en verdenskendt kunsthåndværker, viser frem kreationer fremstillet af filt. Turen tager ca. 6 timer

- Aftensmad på hotellet

Fredag 8.9.

- Morgenmad på hotellet
- *Fri program eller fællesaktiviteter (program ikke færdigplanlagt endnu)*
- Aftensmad på hotellet

Lørdag 9.9.

- Morgenmad og aftensmad på hotellet
- *Fri program eller fællesaktiviteter (program ikke færdigplanlagt endnu)*
- Aftensmad på hotellet

Søndag 10.9.

- Tidlig morgenmad på hotellet
- bustransfer til Ivalo Lufthavn
- Fly Ivalo-Helsinki 09:00-11:30
- Shopping i Helsinki Lufthavn
- Fly Helsinki-København 15:40-16:15'

Pris i delt dobbeltværelse **DKK 8.295,-**
Enkeltværelse **DKK 9.860,-**

Prisen inkluderer:

- Flybilletter med Finnair København-Helsinki-Ivalo t/r i økonomiklasse
- 1 stykke indchecket bagage max 23kgs + 1 stykke håndbagage max 8kgs
- Lufthavnstransfers Ivalo Lufthavn - Hotel Kultahovi t/r

- Indkvartering 2 nætter i Helsinki Hotel Sokos Presidentti inkl. morgenmad
- Indkvartering 5 nætter i Inari Tradition Hotel Kultahovi inkl. halv pension
- 1 times guided rundvisning i Siida Museum inkl. entre
- Krydstogt på Inari søen (2,5-3 timer)
- Heldagstur til Lemmenjoki National Park med guide inkl. frokost (laksesuppe, kaffe, kage) og besøg hos samefamilien Paltto
- Skatter og afgifter

Prisen inkluderer ikke:

- Lufthavnstransfers Helsinki Lufthavn - Hotel Presidentti (vi tager alm offentlig transport, EUR 5,50 = ca DKK 41,- pr retning)
- Rejseforsikring
- Drikkevarer
- Eventuelle ekstra arrangementer (tur til Nuorgam?)
- Personlige fornødenheder

Prisen er forbehold for eventuelle pris/kursændringer
Arrangeres i samarbejde med Destination Finland
Dalhoff Travel udsteder rejsedokumenter og er teknisk arrangør af turen.
Turen gennemføres minimum 15 deltagere
Senest tilmelding den 31.5.2017

OBS: Det endelige program er ikke fastlagt ved redaktionens slutning, så der kan derfor være nogle ændringer og justeringer!

Mere info og tilmelding:
Jann Kuusisaari
tlf 26 21 25 02
finland2017@jann.dk

Gennem Sverige til det sydlige Finland

Periode: 30. august – 7. september
2017

9 dages busrejse fra Aalborg over
Frederikshavn og Stockholm til det
sydlige Finland.

Overnatning og sightseeing i Stock-
holm. Natsejlads med Siljan Line til
Helsinki.

4 nætter på centralt beliggende
luksushotel i Helsinki og 1 nat i
Tampere (Tammerfors).

Hjemtur over Turku (Åbo). Natsej-
lads med Siljan Line til Stockholm.
Hjemkørsel over Göteborg.

Halvpension (morgen og aftensmad)
alle 9 dage. Transport i 4-stjernet
bus fra Alsbusen.

Arkitekt Peter Mandal Hansen er
rejseleder på turen og tilrettelægger
dagture i den skønne natur til histo-
riske, kulturelle og arkitektoniske
seværdigheder. Gode muligheder
for at opleve på egen hånd.

Pris: 7.300 kr. i delt dobbeltværelse.
(Tillæg for enkeltværelse 2.000 kr.).

Depositum ved tilmelding 2.000 kr.
Restbeløb betales senest 15. juni
2017.

Rejseprogram og tilmelding hos
Erling Pilgaard
tlf. 98296608/40456608
(e.e.pilgaard@gmail.com) eller hos
Jørn Skytte tlf. 98180146
(jskytte@stofanet.dk).

I Barbaras fodspor

10 dages rejse med fly fra Billund til Færøerne.

20. – 29. august 2017.

Dag 1, Sø 20:

Afgang Billund kl. 17.45, ankomst Vagar Lufthavn kl. 18.25.

Bus fra lufthavnen til hotel Bladypi i Torshavn, Strømø.

Indkvartering

Middag på hotel Bladypi.

Dag 2, Ma 21:

Formiddag : Gåtur i den gamle bydel Tinganes, hvor Barbara er født. Besøg i Jakobsens boghandel.

Frokost i Torshavn.

Eftermiddag: Besøg på Listasavn, museet for færøsk kunst med museumsguide.

Middag på restaurant " Barbara Fish House".

Dag 3, Ti 22:

Formiddag: Besøg i " Nordens Hus" med husets guide.

Frokost på cafe i "Nordens Hus".

Eftermiddag: Bus til Kirkjubøur med Magnuskatedralen (ruin), Olavskirken (ældste kirke) samt Kongsgården fra år 1000 med lokal guide.

Middag på restaurant i Torshavn.

Dag 4, Ons 23:

Formiddag og frokost på egen hånd i Torshavn.

Eftermiddag: bus til Gjogv på Østerø.

Indkvartering på hotel Gjaargardur.

Vandring i byen og til kløften Gjogv.

Færøsk kulturaften med musik, buffet med egnsretter og færødans.

Dag 5, To 24:

Heldagstur i bus til Vidareidi, Vidø.

Madpakke til frokost.

Besøg i Barbaras præstegård og kirken.

Eftermiddagskaffe hos "Elisabeth".

Besøg i Gøtu Kirke og strikkested på hjemvejen.

Middag på hotellet.

Dag 6, Fre 25:

"Hviledag" med selvvalgte aktiviteter.

Fx* Gåtur til Funningur (ca. 10 km i alt), Færøernes første bebyggelse og se en sortbejset gammel trækirke.

*Eller vandretur til Færøernes højeste punkt: Slætta-ratindur

Eller besøg hos kunstmaler Bardur Jakobsen

*Nyde Gjogv og omegn.

Dag 7, Lø 26:

Efter morgenmad afgang med bus til Vestmanna, Strømø.

Besøg Sagamuseet om Færøernes historie.

Frokost: på restaurant "Fjörurkrovin"

Eftermiddag: 2 timers sejltur til grotter og fuglefjelde.

Bus til Sandavagur, Vagar.

Indkvartering på hostel Giljanes.

Middag: laver vi selv.

Dag 8, Sø 27: Formiddag med bus til Gasadalur.

Frokost madpakker.

Eftermiddag: Besøge Barbaras sidste bolig" Kalvalid" i Midvagur

Mulighed for smukke vandreture i området

Middag på Giljanes: laver vi selv.

Dag 9, Ma 28:

3-timers bådture med indlagt frokost på Vagars eneste sø, Sørvagsvatn

ud til vandfaldet Bøsdalafoss.

Afskeds-fødselsdags-festmiddag

Dag 10, Ma 29:

Efter morgenmad afgang med bus til lufthavnen.

Afgang Vagar Lufthavn kl. 10.05, ankomst Billund kl. 12.55.

Pris : 9500 kr, all inclusive, men uden drikkevarer.

Gjogv, Østerø. Foto: Tine Albinus Ørberg

Midsommer på Åland

Onsdag 21. juni:

Vi starter ved Holstebro St. kl. 07.00 med evt. opsamlinger efter aftale undervejs til Sverige (via Øresundsbron); turen går op gennem Sverige til omkr. Vättern, hvor vi overnatter.

Torsdag 22. juni:

Vi fortsætter udenom Stockholm til Grisslehamn, hvorfra vi sejler over til Eckerö på Ålandsøerne med kurs mod hovedstaden Mariehamn.

Fredag 23. juni:

Vi besøger Søfartsmuseet og får en omvisning på Sejlskibet POMMERN, der var det sidste sejlskib i kommerciel drift (1939). Eftermiddagen er helliget den ålandske fejring af midsommer, idet midsommerstangen rejses i Engelska Parken bag Pommern - i centrum af Mariehamn. Ellers er eftermiddagen og aftenen til fri disposition.

Lørdag 24. juni:

Vi tager en heldagstur til øen Kökar, der ligger langt sydøst for Faste Åland; vi skal se bl.a. kirken og evt. besøge et mosteri. Øen og kirken er kendt fra Ulla-Lena Lundbergs berømte roman "Is".

Søndag 25. juni:

Vi kører østpå, hvor vi skal se middelalderfæstningen Kastelholm Slott og det nærliggende frilandsmuseum Jan Karls Gaarden; herfra videre til Bomarsund, der ødelagdes under Krimkrigen - hvilket i 1856 førte til den afmilitarisering, der har været gældende siden. Alt dette udbydes på udstillingen i Lotsstugan på Prästö. Muligvis fortsætter vi til øen Simskåla nord for Vårdö.

Mandag 26. juni:

Vi starter hjemturen, hvor vi igen påregner at overnatte i området omkring Vättern.

Tirsdag 27. juni:

Vi fortsætter vi ned gennem Sverige - og vi når Holstebro sent på aftenen.

Pris:

Medlemmer af NORDEN: DKK 7.495:- / Ikke-medlemmer DKK 7.650:- (i delt dobbeltværelse). Prisen omfatter halvpension (onsdag til mandag).

Tillæg for enkeltværelse kendes p.t. ikke.

Praktiske Oplysninger:

Der medbringes blåt EU-sygesikringskort, ligesom en rejseforsikring anbefales.

Desuden medbringes madpakke til onsdag!

Tilmelding:

Senest 1. april 2017 til Skougaard Ebenhecht på ebenhecht@mail.dk eller evt. tlf. 8741 6918.

Teknisk Arrangør:

Skave Turistfart (medlem af Rejsegarantifonden).

Når du har tilmeldt dig, fremsender Skave Turistfart faktura på depositum, DKK 1.000:- pr. person. og omkring 1. april 2017 fremsendes endelig faktura på restbeløbet med angivelse af betalingsfrist.

Tilmelding er (først) bindende, når depositum er betalt.

Rejser kan man da selv arrangere

Norden-medlemmer øser gerne ud af lokale hemmeligheder. Det har lokalafdelingen Tårnby/Dragør nydt godt af på mange selvarrangerede rejser i Norden.

Af Terkel Spangsbo

Noget af det stærkeste, vi har som Foreningen Norden-medlemmer, er vores menneskelighed. Derfor er vi gode og inspirerende at møde. Det kan intet nok så seriøst rejsebureau præstere.

Kender du Brudsängen udenfor Alingsås i Sverige, kender du det Skandinaviske trafikmuseum nær Vilnius i Litauen, Geologisk Park eller Lensemuseet tæt på Strømmen i Norge eller saltsyderiet syd for Ísafjörður.

Det er ikke sikkert, du kender disse steder, men så kender du måske Københavns mindste gade, der ligger i en baggård i Str. Kannikestræde. Ellers også kender du en smuk dyrekirkegård eller din bys ældste hus og ved, hvem der har nøglen.

Alle disse meget lokale seværdigheder rummer lige så store oplevelser som Eiffeltårnet, Tower, Gamla Stan – hævder jeg. Oplevelserne vokser og indholdet bliver større, når det er en lokal historieinteresset person, som begejstret fortæller – begejstret fordi han hørte historien første gang af sin bedstefar.

Og så kan ingen femstjernet restaurant måle sig med en grill-eftermiddag hos en familie med hus ned til vandet i den finlandssvenske skærgård eller en portion hjemmelavet filen samme sted.

Hvor er de

Men hvor finder vi disse personer, som vil byde på sådanne personlige

oplevelser? Overalt i Norden findes medlemmer af Foreningen Norden, som er parate til at øse af den viden og af deres gæstfrihed.

Det ved man i Lokalafdelingen i Tårnby-Dragør, som har stået for selv-arrangerede rejser i Norden nu flere gange. Der er naturligvis litteratur og andres (kommercielle/ideelle) rejsebrochurer at lade sig inspirere af, men når vi fra Tårnby har fundet medlemmer af Foreningen Norden, har det vist sig, at her er mange personer, som med glæde og entusiasme øser af deres lokalviden og som kender den lokale organist, der vil spille *A Whiter Shade of Pale* på orgel i den stedlige kirke eller føre jer til den omtalte Brudsäng, som man kun kommer til ved at krybe gennem et godt gemt hul i et bjerg.

Næste års værter fandt vi via nettet på gamle referater fra Foreningen Norden på Gotland. Alle de fundne personer, typisk bestyrelsesmedlemmer i en nu hvilende forening, stillede op, da vi spurgte om hjælp.

High lights fiskesuppe!

At vi, Foreningen Norden i Tårnby/ Dragør, selv kunne bidrage til rejser (for senere at overtage dem selv), opdagede vi, da fire bestyrelser på et venskabsby-træf fostrede idéen om, at 10-12 medlemmer fra hver af de fire byer sammen skulle tage på en fælles rundtur i Island.

Nogen kendte nogen, som kunne stå for det rejsetekniske i sådan en klassiske rundtur og vi kunne selv ind-

lægge "kammeratskabsaftener" og qua nordenmedlemsskaber kunne vi få direktøren for Norden Hus til at stille op i ikonbygningen Höfði, det tidligere franske konsulat, som var rammen om Reykjavik-topmødet i 1986, hvor Reagan og Gorbatsjov mødtes og mange flere detaljer.

Tilrejsende Norden-medlemmer og lokale kontakter i Island tilførte rejsen oplevelser, som nok så professionelt bureau-personale ikke kunne.

Det blev bekræftet, da vi i lokalafdelingen selv deltog i planlægningen af rejser til Færøerne og Vestfjordene i Island. Begge ture blev dubleret.

Styrelsesmedlemmer var året inden turene på research- og aftaleture. Køretider blev regnet ud, bus med professionel chauffør fundet, hotel-aftaler indgået og vi fik mindst lige så favorable rabatter, som kommercielle rejsearrangører. Man skal kunne lide at arrangere, men det ligger i mange bestyrelsesmedlemmers gener og så er det spændene at komme ud på nye baner.

Jeg har også tolket velviljen hos Norden-folkene, at de var glade for at få en praktisk opgave. Det hændte, at jeg møder Norden-folk, som siger "Hvad skal vi dog lave i vores lokalforening?". Her er rollen som vært en fantastisk tilfredsstillende opgave.

Vores rejsedeltagere taler stadig

om den fiskesuppe, vi fik i et privat hjem.

Gensidigt

Vi undlader ikke selv at tilbyde vores assistance, hvis vores værter, deres forening eller bekendtskaber har lyst til at få en oplevelse eller en hånd med ved besøg i vores lokal-område.

Vi har været guider for bowling-gæster, lukket haverne op for gæsten-

de grupper, parret foreninger – men slet ikke i den grad af gæstfrihed, som vi selv har mødt (påtvunget andre at yde – det var nu så som så med tvangen).

Mens vores Kommune endnu mente, at det var værd at investere i mellem kommunalt samarbejde og vi praktiserede Nordiske dage på skift i venskabskommunerne, var det lettere at være gæstfri. Nu er lokalforeningen overladt til selv stå

for alle faser i udveksling. Med det resultat, at udveksling kører på et meget lavt blus.

Men det er efter vores opfattelse lige så nordisk at sidde med fødderne i en heta-potte, mens en islænding fortæller om huldrer og ånder i fjeldene omkring os, som at gæste en venskabskommune som borgmester vedhæng.

Vi deler gerne vores erfaringer om de destinationer, vi har besøgt på selvarrangerede ture. Vi kan fortælle om økonomi, har kontakter i store og små byer også der hvor der ingen by er, vi kan fortælle om dagsmarcher og om overnatningssteder. Vi kan fortælle om de arrangementer med relevans for rejsemålet, vi byder på før og efter turene.

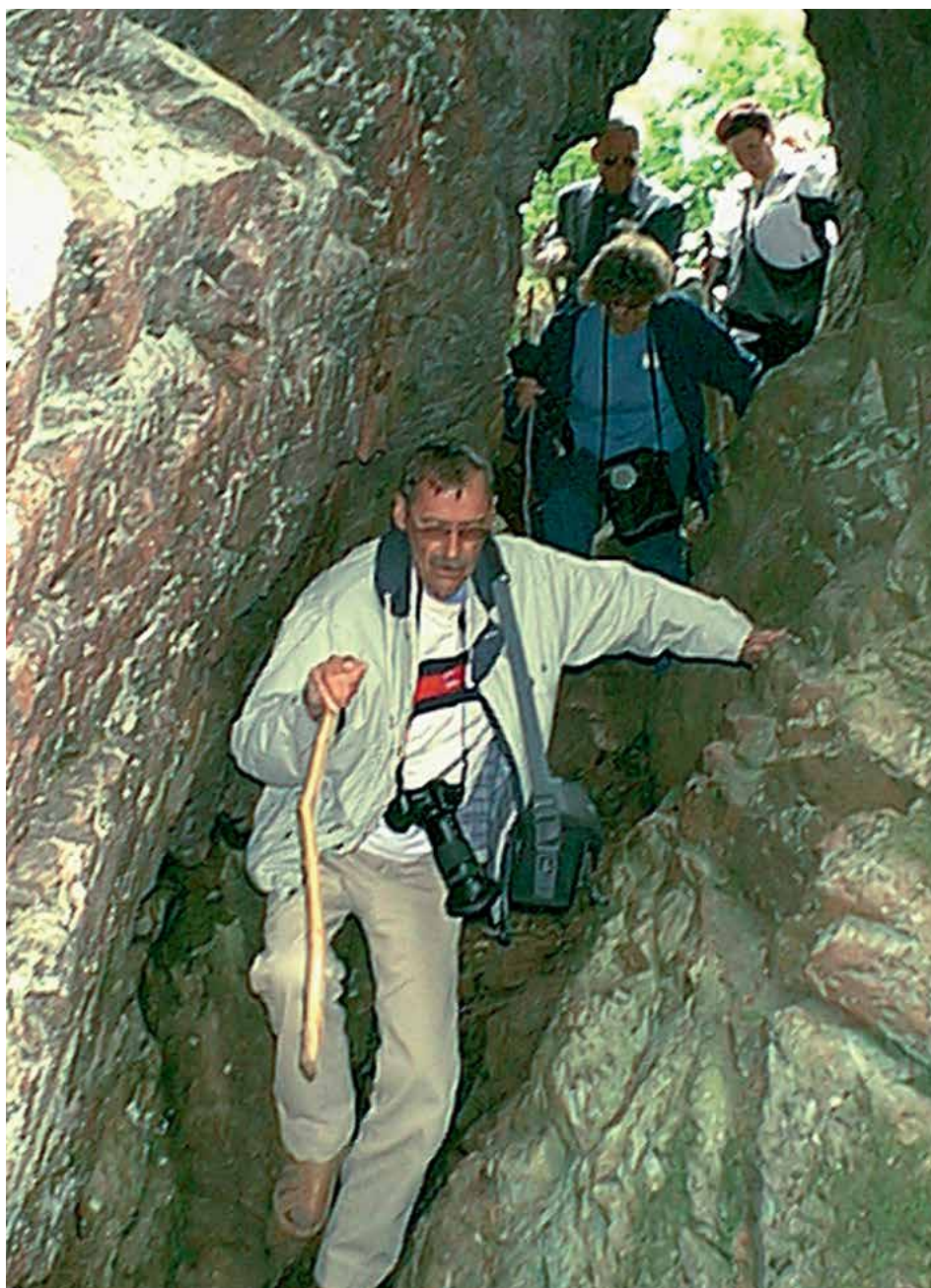
Rejser er en dejlig og inspirerende nordisk aktivitet.

Terkel Spangsbo er lokalformand i Tårnby-Drager

Redaktør på foreningernes lokalavis Tårnby Bladet

Medarrangør af rejser til Færøerne to gange, Vestfjordene i Island to gange, Tranetur til Hornborgasjön i Sverige. Desuden har foreningen været i Litauen i Ivan Wiiums fodspor. Næste rejse Gotland, august 2017.

Ingen turistfører har porten til Brudsängen ved Alingsås, Sverige, med på repertoire, men de lokale kender de drabelige historier om jomfruer, der har kastet sig ud fra klippen. Vender man kameraet om er der vel 100 meter lige ned.

Færøerne: Det lille ørige i det store ocean

Bygder - Udsigter - Vandfald - Får - Kirker - Folkedragter - Kædedans

Færøerne, 7 dage fra den 26. juni til 2. juli 2017

18 isolerede øer midt i det vilde Atlanterhav, omskifteligt vejr og tåge. Det kan være svært at tro, men du vil komme til at elske det. Her er ro, betagende udsigter og flotte striktrøjer - for uld er her rigeligt af. 70.000 får græsser overalt på øerne, selv på de mest ufremkommelige steder.

Uanset hvor du bevæger dig hen, bliver du mødt af stejle klipper, elve, bække, hav, vandfald, græs og får. Fyrtårn og kirker sætter deres markante fingeraftryk i landskaberne, og bygderne lyser op som farverige klatter mod det grønne og blå.

De gamle færøske traditioner dyrkes den dag i dag, og det færøske folk er stolte af deres sange, danse og sagn. Færøerne blev i 2007 af National Geographic Traveler kåret som verdens mest eftertragtede øsamfund.

Tag med til øerne, nyd stilheden, lyset, det foranderlige vejr og det betagende landskab.

Gislev Rejser har udarbejdet dette helt specielle tilbud, hvor både helpension, alle udflugter og entreer er inkluderet.

Dag 1: Kastrup - Færøerne. Kørsel til Tórshavn og byrundtur med færøske pandekager.

Dag 2: Udflugt til bygderne Tjørnuvik, Eidi, Gjógv og Saksun. Frokost på Gjáargardur.

Dag 3: Spændende dag på Sandoy, kartoffeløen med frokost og kædedans.

Dag 4: Gående byrundtur i Tórshavn i Heinesens fodspor og frokost i Nordens Hus.

Dag 5: Tre øer, to kirker og en frokost med færøske specialiteter.

Dag 6: Nólsoy, besøg hos ornitolog og hyggelig frokost på øen.

Dag 7: Gásadal, frokost i den gamle købmandsbutik og besøg hos bornholmeren, der laver trælamper. Herefter retur til Københavns lufthavn Kastrup.

Vi bor under hele opholdet på Hotel Føroyar, et 4-stjerret moderne hotel, hvor alle værelser har panoramaudsigt over Tórshavn og Atlanterhavet. Hotellet er kendt for sit fremragende køkken.

PRIS: Kr. 11.898 pr. person i dobbeltværelse. Tillæg for enkeltv. kr. 2.250 (minimum 25 delt.)

Udførligt program og tilmeldingsblanket findes på vores hjemmeside www.nordenlangeskov.dk. Tilmeldingsblanket udfyldes og sendes til: grete-hansen@live.dk. Tilmelding senest 24.2. 2017.

For evt. yderligere information kontakt Grete Østergaard på tlf.:65381073

Arrangør: Foreningen NORDEN i Langeskov med Gislev rejser som teknisk arrangør og med Hanne Gundersen som rejseleder.

William Heinesens hus i Torshavn. Foto: Tine Albinus Ørberg

Finland 100 år: Rejse til Lisalmi

Foreningen Norden, Nykøbing Falster arrangerer i anledningen af 100 året for Finlands selvstændighed i 2017, en rejse til vores venskabsby lisalmi, beliggende ca. 500 km nord for Helsinki.

Rejsen foregår med fly fra København, og vi flyver til Kuopio, og derfra med bus til lisalmi.

Tidspunkt: 6.-10. juni 2017

Pris:

Inklusiv halvpension – rejse – og entréer 6.600 kr., men det forventes, at kommunen giver et tilskud til deltagere med bopæl i Guldborgsund

og lokalafdelingen giver et tilskud til medlemmer i Nykøbing F.

Derefter er prisen 4.995 kr. i delt dobbelt værelse, tillæg for enkeltværelse 500 kr.

Vi bor på 3* hotel i lisalmi. Under besøget vil vi se byens seværdigheder, f.eks. ambulancefabrikken, som leverer ambulancer til hele verden. Og hvorledes man behandler ældre som ikke kan klare sig selv. Desuden samvær med kommunen og Foreningen Norden i lisalmi i forbindelse med fejringen af 100 års selvstændighed samt mulighed for at benytte en ægte finsk sauna.

Deltagerantal: Max 20.

Depositum:

kr. 1.000 som indbetales inden 1. februar på konto: Reg.nr. 0672, Konto nr. 5363 543 083 i Nordea. HUSK at anføre navn.

Tilmelding:

Kim Grützmeier, telefon 2127 6530 eller på mail: kim.gruetzmeier@mail.tele.dk
Efter 2.februar: til Bent Jensen, telefon 2173 4894 eller på mail: ebjensen@jensen.mail.dk

Program udsendes efter tilmeldingen og betaling.

Solskinsøen Bornholm

Ring nu
56 95 85 66
vi har mange
andre gode
tilbud

Slap af på skønt hotel med søudsigt

- Flot værelse med søudsigt
- Stor morgenbuffet hver morgen
- Dejlig 3-retters-menu hver aften
- Færge Ystad-Rønne tur/retur med bil
- Totalpris for 2 personer
 - 4 nætter = **6.195,-**
 - 7 nætter = **9.895,-**
- Tillæg ved ankomst i perioden 29/5 – 3/9

Nyd en lækker fiskebuffet i Gudhjem

- 4 nætter i dejligt feriehus
- Fiskebuffet på røgeri for 4 personer
- Færge Ystad-Rønne tur/retur med bil
- Rengøring og strømforbrug
- Gratis guideture
- Totalpris for 4 personer
 - 4 nætter = **4.395,-**
- Ankomst mulig i perioden før 8/6 eller efter 13/8

Ring nu: 56 95 85 66

info@teambornholm.dk · www.teambornholm.dk/norden

TEAM BORNHOLM
Det bli'r en god ferie!

Syv dage til Gotland

28. august – 3. september 2017,

Indkvartering på hotel i Visby
Her bor I de næste 5 nætter

Dag 1

8:00 Afgang med bus fra Silkeborg
Medbragt madpakke eller frokost købes på
motorvejscafeteria

13:30-

15:30 Universitetet og domkirken i Lund

17:30 Ankomst til hotel i Växjö

18:30 Middag på hotellet

Dag 2

8:00 Morgenmad på hotellet

9:00 Gåtur i Växjö. Besøg i Växjö Kirke, der har en
meget flot glas-altertavle – samt øvrig glasud-
smykning.

10:00 Udvandermuseet

I årene 1846-1930 udvandrede 1,3 millioner sven-
skere, heraf en million til Amerika. Den permanen-
te udstilling "Drømmen om Amerika" på Udvan-
drernes Hus i Växjö viser denne del af Sveriges
historie. Udstillingen fortæller om udvandrernes
baggrund, overfarten til Amerika, bosætningen
og emigranternes møde med det nye land.

Glas museet

Glasproduktionen i Sverige begyndte i 1500-tal-
let på initiativ af den daværende konge Gustav
Vasa. I løbet af stormagtstidens krige i 1600-tal-
let kom svenske officerer i kontakt med den
europæiske glaskunst, og ved at importere ar-
bejdskraft til de svenske glasværker søgte man
at øge kvaliteten af den svenske glas.

Musset har en stor samling af glas – fra historisk
glaskunst til helt moderne kunstværker.

Frokost på egen hånd i Växjö

Ca 14:00

Kørsel til Oskarshamn

Middag købes i Oskarshamn

Ca kl 20:00

Færgen til Gotland

Dag 3

8:00 Morgenmad

9:00 Oplevelser i Visby

Guidet byvandring med lokalguide til bl.a. Alme-
dalen, korsbetningen, Sct. Maria Domkirke og
forbi flere kirkeruiner i centrum. Vi besøger også
den lille Botaniske Have og ser nærmere på den
velbevarede bymur, der omkranser hele byker-
nen. Frokost på egen hånd omkring Stortorget.
Efter frokost besøg i Nationalmuseet Gotlands
Fornsal. Derefter tid til egen disposition i byen.
Vi kan anbefale f.eks. Kunstmuseet eller at van-
dre ringmuren rundt, helt eller delvist. (Knap 4
km i sin fulde længde).

19:00 Fælles middag på hotellet

Dag 4

8:00 Morgenmad

9:00 Dagsudflugt til Sydgotland i bus med lokal-
guide.

Udflugt til Gotlands allersydligste spids, kaldet
Hoburgen. På vejen dertil besøger vi Gröt-lingbo
Kirke, hvor Asger Jorn ligger begravet. Vi stand-
ser også ved Fide Kirke og de nærliggende eng-
arealer. Vi fortsætter sydovert til raukaområdet
ved Holmhollar, hvor vi spiser den medbragte
frokost. Ved det karakteristiske Hoburgen kører
vi lidt op langs kysten med besøg på et slibe-
værksted, der sliber sandsten.

Ruten bringer os lidt ind i landet igen til Väm-
lingbo præstegård, der nu er indrettet til mu-
seum for den verdensberømte fuglemaler Lars
Jonsson. Man kan også se Väm-lingbo kirke,
naturcenteret eller tage en kop kaffe i caféen.

18:00 Fælles middag på hotellet

Dag 5

8:00 Morgenmad

9:00 Dagsudflugt til Østgotland i bus med lokalguide.

I dag har vi udflugt til det østlige Gotland og

området Östergarn. Vi kører til plateauet ved Torsburgen, der er en indlandsklint og et af øens højeste punkter. Her blev i vikingetiden anlagt en fornborg, der fra naturens side afgrænset af stejle klinter på 3 sider. Herfra fortsætter vi ud på "næsen" af Gotland til Östergarnslandet, hvor vi holder frokostpause (picnic) i bugten ved fiskerflækken Kathammarsvik. Mulighed for en kort vandring op på knuden, Grogarnshovedet. Vi fortsætter ned ad østkysten til Folhammar på østkysten, hvor vi ser en hel "skov" af kalkstens-raukaer ved vandet. Ved havnebyen Klintehamn er der kaffepause.

18:00 Fælles middag på hotellet

Dag 6

8:00 Morgenmad

9:00 Dagsudflugt til Färö med lokalguide
Vi kører direkte nordpå til Fårösund, hvorfra båden afgår til Fårö. Undervejs fortælles bl.a. om Fårö og Gotlands geologi samt de arter af fossiler, der kan findes over hele øen. Ankommet Färö kører vi en interessant udflugt på Fårö, der har Gotlands mest golde, nøgne og barske natur. De åbne vidder er umiskendeligt præget af vind og vejr, og befolkningen har i århundreder indrettet sig efter de nøjsomme vilkår. Vi kører

langs den kalkhvide vestkyst til den helt afsides liggende fiskerflække Helgumannen med huse placeret direkte i strandbredden. Herfra går det op til de unikke Langhammars raukaer, der troner op som kæmpe kalkskulpturer. Her spiser vi den medbragte frokost. Ruten fortsætter rundt ved Ekeviken og vi hører om den store vandrekli Ullahau. Der holdes pause ved Ebbes, inden vi skal helt østpå til fyrtårnet på den alleryderste spids. Her flader Fårö ud i intetheden med Sveriges vel nok længste og bredeste sandstrand. Färö Kirke, hvor Ingmar Bergman ligger begravet. Fortælling om hans liv og færden på øen. På hjemvejen gennem Gotlands næststørste by, Slite. Havneby er virkelig Visbys modsætning og giver os indtryk af den enorme eksport af kalk til hele verden. Slite Cement er øens største erhverv.

18:00 Fælles middag på hotellet

Dag 7

Tidlig afgang – morgenmad købes på færgeren
Hjemkørsel langs Sveriges kyst
Kaffestop i Kalmar
Frokost på egen hånd og stop ved udvandrermønumentet Karl Oskar og Kristina i Karlshamn
Hjemkomst til Silkeborg midt på aftenen.

Siljansøen og Dalarna

Arrangør er Foreningen Norden i Sønderborg/Gråsten. Nordic Tours i Århus er teknisk rejsearrangør. Vi rejser i en moderne langtursbus med alle faciliteter fra GF Busser i Guderup. Rejsen foregår fra 9. til 15. juni 2017.

Pris:

- kr. 6.100,- for medlemmer af Foreningen Norden ved overnatning i dobbeltværelse.
- Tillæg for enkeltværelse: kr. 700,- (begrænset antal).
- Tillæg for ikke-medlemmer: kr. 500,-

Indbefattet i prisen er busturen, overnatning på hotellerne samt morgenmad og aftensmad alle dage, frokost og alle entreer, der i omtalen er nævnt som fællesarrangementer. Frokost og drikkevarer for egen regning. Kaffe kan købes i bussen.

Opsamlingssteder:

Fynshav, Augustenborg, Sønderborg, Gråsten, rasteplassen ved Rødekro og Tårnby station - samt evt. ved Fredericia station samt på aftalte steder langs motorvejen. Tilmelding og evt. spørgsmål kan rettes til:

Jens Peter Thestrup: tlf. 23449104
e-mail: jenspeter@thestrup.net
eller Fia Clausen. tlf. 40992410
e-mail: claufia5@gmail.com

Depositum kr. 3.000,- indbetales i Andelskassen: Kontonr. 5953 1194583 senest 14 dage efter tilmelding. Husk navn på indbetalingen.

Program:

Fredag den 9. juni: Tidlig morgen: opsamling og afrejse.

Via 3 broer kører vi til Norrvikens Trädgårdar, hvor vi ser de 3 smukke haver.

Aftensmad og overnatning på Scandic Swania Hotell i Trollhättan tæt ved elven.

Lørdag den 10. juni: Morgenmad og afrejse. Vi kører vest om Vänern. 15 km nord for Sunne kører vi ad en smal og snoet bjergvej til toppen af Tossebergsklätten, der ligger 343 meter over havets overflade. Her spises frokost. "Det högsta er att skåda Gud. Det näst högsta er att stå på Tossebergsklätten og se ut över denna värld", skriver den svenske forfatter Göran Tunström i romanen "Tjuven". Aftensmad og overnatning på Mora Hotell og Spa i Mora.

Søndag den 11. juni: Morgenmad og aftensmad på hotellet. Denne dag bliver vi i Mora, hvor maleren Zorn, der er det svenske sidestykke til den danske P. S. Krøyer, boede. Vi besøger først museet med utallige af hans billedværker og senere hans hjem, Zorngården - begge steder ligger tæt ved vores hotel. På egen hånd kan I besøge Mora kirke og den flotte opløbsstrækning for wasaløbet (se forsidebilledet).

Mandag den 12. juni: Morgenmad på hotellet, og derefter kører vi til Carl Larsson-gården i Sunborn. Her boede den berømte maler sammen med sin kone, Karin Larsson, der

var en meget dygtig designer og tekstilkunstner. Mange af hendes arbejder præger hjemmet, og man kan i butikken købe nogle af hendes kreationer. <http://www.carllarsson.se/>.

Bagefter kører vi til Carl Linnés bröllopsstuga och trädgård, hvor den berømte botaniker fejrede sit bryllup i 1739. Frokost på egen hånd i Faluns gamle kvarter med rødmaledede træhuse. Aftensmad på hotellet.

Tirsdag den 13. juni: Efter morgenmad kører vi til Nils Olssons Hemslöjd i Nusnæs, hvor man kan se de berømte dalarheste bliver fremstillet. Guidet rundvisning og fortælling om dalarhestens historie. Derefter kører vi til naturreservatet Styggforsen, hvor man kan se resultatet af et kæmpestort meteoritnedslag og istidernes kræfter. Vandfaldet har en faldhøjde på 36 meter og er omgivet af bratte klipper og en troldsk granskov. Frokostmulighed i Rättvik, hvor vi både skal besøge Folkmusikens hus og se den berømte, 628 meter lange og sandsynligvis længste indsøbro: Långbryggen. <http://www.folkmusikenshus.se/index.php> - Er der tid, kan vi også besøge Tällberg, der i folkemunde kaldes Hotellberg, og som markedsfører sig med: "**Att besöka Sverige och Dalarna utan att besöka Tällberg, är som att vara på ett bröllop utan att se bruden**". <http://tallbergsby.se>. Aftensmad på hotellet.

Onsdag den 14. juni: Morgenmad på hotellet og derefter afrejse. Vi stopper op undervejs for at se en

Her er
et lille udpluk
til inspiration

Bestil nyt
katalog
for 2017 med
spændende
rejser

Nordkap og Lofoten . 16 dage . 2. juni og 18. juni

Midnatssolen er enhver turists inderste drøm. Læg dertil de smukkeste naturoplevelser blandt Finlands søer og Norges skønne fjelde, to nordiske hovedstæder og ubeskrivelig smuk sejlsads til Lofoten. Den perfekte formel for en ene-stående nordisk rundrejse kan ikke tænkes bedre og mere uforglemmelig!

Pris pr. person fra kr. **16.249,-**

Baltikum . 9 dage - 16. september

Estland, Letland og Litauen nævnes ofte samlet, men de tre baltiske lande er indbyrdes næsten lige så forskellige som dag og nat. Fælles er dog, at de har samme skæbne og til dels samme historie. Der venter en spændende, anderledes og positiv oplevelse – smukke hovedstæder, historiske bygninger og et efter danske forhold lavt prisniveau.

Pris pr. person fra kr. **6.899,-**

Vi er specialister i grupperejser

Vi laver rejser i samarbejde med lokalafdelinger i foreningen NORDEN

Kontakt os på PanterRejser.dk eller tlf. 7585 7333

Picassoskulptur på Sanduddens i Kristinehamn. Derefter køres hurtigt videre mod Forsvik Bruk, et fabriksanlæg med rod i middelalderen, som Guilou har ladet sig inspirere af, da han skrev Arn-bøgerne. Derfra til Karlsborg, et stort fæstningsanlæg, der er bygget som en alternativ hovedstad til brug i krigstid. Aftensmad og overnatning på Hotell Scandic Portalen i Jönköping.

Torsdag den 15. juni: Morgenmad på hotellet og pakning af bussen. Derefter byvandring på egen hånd - evt. med besøg på Tændstikmuseet eller Frilandsmuseet eller en tur langs Vättern – det er alt sammen i gåafstand fra hotellet. Efter frokost på egen hånd i byen starter hjemturen i bussen, og vi regner med at være hjemme ved midnatstid.

OPLEV FÆRØERNE NÆSTE SOMMER

**SPAR TILBUD. LÆS HELETILBUDET
PÅ WWW.SMYRILLINE.DK/HH17**

Kryds Nordatlanten og oplev uspolerede Færøerne næste sommer. I får både sejlsads t/r i 2 pers. kahyt, 4 overnatninger i DB på 4* Hotel Hafnia, som ligger centralt placeret i Torshavn, morgenmad på hele rejsen, og I tager jeres egen personbil med ombord.

I sparer 970,- pr. pers. og kan vælge mellem 7 afrejsedatoer: 20/6, 27/6, 4/7, 18/7, 1/8, 8/8 og 15/8 2017 og mellem 6 forskellige kahytstyper. Vi tilbyder også et stærkt begrænset antal single-rejser på dette tilbud.

Læs rejsebeskrivelse og se rejsevideo fra Færøerne og find masser af inspiration til dagene på Færøerne på vores hjemmeside.

TILBUDSPRIS PR. PERS.

**FRA 6.135,-
PR. PERSON***

*når 2 rejser sammen. Tilbudsprisen er fratrasket rabatten. Priseksempel ved afrejse 15/8 2017 i indv. kahyt.

ATTRAKTIVE BETALINGSBETINGELSER

– Du betaler kun 25% ved rejsens bestilling og først 75% en måned før din afrejse.

Bestil hos Smyril Line på tlf. 9655 8500
eller på booking@smyrilline.dk

Husk at oplyse, hvor du har set tilbuddet,
ved bestilling.

Lund, Vänersborg, Karlstad, Mårbacka og Jönköping

Afgang med bus fra Horsens ons. den 24. maj kl. 9.00. Første overnatning er i Lund, hvor vi også får en rundvisning i den smukke, gamle domkirke.

Tors. den 25. ser vi Varbergs fæstning, nyder en bytur i fiskerlejet Svanvik og overnatter i Vänersborg ved sydspidsen af søen Vänern. Fre. den 26. går turen videre til Karlstad via Säffle. Eftermiddag og aften er der "fri leg" i Karlstad, hvor vi også overnatter. Lør. den 27. køres til Sel-

ma Lagerlöfs Mårbacka, hvor vi får en guidet rundvisning i hovedbygningen. Herefter begynder turen sydpå den anden vej rundt om Vänern via Mariestad for at ende i Jönköping, hvor vi overnatter. Søn. den 28. maj kører bussen tilbage til Horsens.

Pris for rejsen er 6.395 kr. pr. person i dobbeltværelse. Tillæg for enkeltværelse: 1.200 kr. Årsafbestillingsforsikring koster 240 kr. Prisen inkluderer bus, overnatning i 3-4 stjernede hoteller, 4 x morgenmad,

4 x frokost, 4 x aftensmad, entre til Lund Domkirke og Mårbacka + bidrag til rejsegarantifonden. Vi skal helst op på 22 deltagere, for at det løber rundt.

Udførligt program kan fås via mail eller post ved henvendelse til formand Kirsten Eeg: tlf. 30 71 07 56. Tilmeldingsfrist er 10. april 2017 til Kirsten Eeg på mail: kiroeeg@stofanet.dk, hvorefter man vil få besked om hvor og hvornår betaling skal ske.

Niels Holgersen-statue af Rals Borselius i Karlstad

Afdeling: Brønderslev
Rejsemål: Sverige

Øland, Sveriges smukke ø, og byen Kalmar

Øland beskrives af mange som solen og vindens ø, og det er i virkeligheden en ganske præcis omtale af denne forholdsvis store ø, som ligger i Østersøen ud for byen Kalmar i det sydlige Sverige. Øland har flere solskinstimer og mindre nedbør end de øvrige landsdele i Sverige, og en frisk vind blæser altid i en eller anden retning på den meget lange og relative smalle ø.

Der er plads til os alle på Øland, også den svenske kongefamilie, der nyder at holde ferie på Slottet Sol-liden – familiens sommerresidens.

Foruden to dages oplevelser i Ølands storslået natur, er der mulighed for at besøge *Kalmar Slot* og *Glasriget*. Begge steder er oplagte seværdigheder. Kalmar Slot på grund af sin historiske betydning (Kalmar-unionen i 1397), og Glas-

riget fordi det repræsenterer et stykke svensk kulturhistorie med glasproduktion gennem et kvart år tusinde.

Yderlige oplysninger om turen kan fås ved henvendelse til Else Marie Pedersen 2173 8016, Just Justesen 6049 1651

Her går historie, kultur og natur hånd i hånd

En rejse til Gotland er som en rejse til en tidslomme. Den hyggelige atmosfære i Visby, de historiske seværdigheder og den fantastiske natur bevirker, at man gerne vender tilbage. Middelalderbyen Visby, der var Slagelses venskabsby indtil kommunesammenlægningen i 2007, er det absolutte centrum, men også øens meget forskelligartede natur - fra det barske til det frodige – er en stor oplevelse.

1. dag: Besøg i elgpark.

Udrejse med 5* luksusbus via Øresundsbroen. Videre til Gräddhyllan Lantcafé ved Markaryd i Småland, hvor vi nyder en frokost inkl. kaffe og kage. Derefter kører vi til den nærliggende elgpark. Her får vi en guidet rundtur i parken, med et lille traktortog. Der er mulighed for at opleve skovens konge på nært hold. Videre til overnatning i Vrigstad på det 4* Hotel Vrigstad Vårdshus.

2. dag: Ankomst til Gotland

– byvandring i Visby.

Efter morgenmaden fortsættes til Oskarshamn, hvor vi tager med færgen til Gotland. Ved ankomst til Visby tager vi på byvandring. Bymidten og den 3,5 kilometer lange og velbevarede bymur i hovedbyen Visby er optaget på UNESCOs liste over verdenskulturarv. Her ser vi bl.a. Almedalen, korsbetningen, Sct. Maria Domkirke og kommer forbi flere kirkeruiner i centrum. Vi besøger også den lille Botaniske Have og ser nærmere på den velbevarede bymur, der omkranser hele bykeren. Sidst på eftermiddagen indkvarteres vi på hotellet, og senere nydes aftensmaden.

3. dag: Fårö og det nordlige Gotland.

Nordpå via Kappelshamn til Fårösund, hvor vi tager med færgen til Fårö, der har Gotlands mest golde og barske natur. Vi kører langs den kalkhvide vestkyst til den helt afsides liggende fiskerflække Helgumannen med huse placeret direkte på stranden. Herfra går det op til de unikke Langhammars raukaer, der troner som kæmpe kalkskulpturer.

Tilbage på Gotland besøger vi Bunge Museum, der er Gotlands største frilandsmuseum med mange egnstypiske gårde og bygninger fra gotlandsk middelalder. Derefter kører vi ad andre veje til Visby, hvor resten af eftermiddagen er på egen hånd, inden vi igen mødes til aftensmaden.

4. dag: Den sydlige del af Gotland.

I dag skal vi se nærmere på den sydlige del af Gotland. Landskabet her er grønnere og mere frodigt end i den nordlige del. Hvis vi er heldige, kan vi se flokke af vilde ponyer på Lojsta heden. På vejen dertil besøger vi Grötlingbo Kirke,

hvor Asger Jorn ligger begravet. Videre til Vämlingbo præstegård, der nu er indrettet til museum for den verdensberømte fuglemaler Lars Jonsson. Her kan man også se Vämlingbo kirke samt naturcentret, der fortæller om Gotlands flora, fauna og geologi. På vejen tilbage til Visby besøger vi vikingelandsbyen ved Tofta, samt den hyggelige by Klintehamn. Dagen slutter med aftensmad på hotellet.

5. dag: Hjemrejse.

Tidlig afrejse fra Gotland. Morgenmad om bord på færgen. Ved ankomst til Oskarshamn, går turen tilbage mod Danmark, med pauser undervejs og mulighed for at købe frokost.

Hjemkomst først på aftenen, efter nogle dejlige dage på Gotland.

Afrejse mandag den 14. august.
Hjemkomst fredag den 18. august.

Pris pr. person i dobbeltværelse:
DKK 5.995,-

Tillæg for enkeltværelse: DKK 595,-

Afrejse:		Hjemkomst:
05.50	Korsør, Caspar Brands Plads.	19.45
06.15	Slagelse, Busterminalen.	19.20
06.35	Sorø Hallen, v/ busstop.	19.00
07.00	Ringsted Station.	18.35
08.00	Glostrup Station, v/ busserne.	17.35
08.20	Rødovre Station.	17.15
08.45	Valby Station, v/ taxa.	16.50
09.05	DGI Byen, v/ bowling.	16.30

Vi bor på det 3* hotel
Scandic Visby,
Färjeleden 3,
S-62158 Visby.
Telefon: 00 46 498 20 12 50

morgenmad, 1 x frokost,
Entré og rundtur i elgpark, entré
til Bungemuseet, entré til vikinge-
byen, entré til Lars Jonsson museet,
dansk rejseleder.

Tilmelding og flere oplysninger hos
Egons Rejsebureau på tlf. 70 20 18
47 senest 1. maj.

Husk at fortælle, at du er medlem af
Foreningen Norden.

Inkl. i prisen:
Busturen, færgeoverfarter, 4 x
overnatninger, 4 x aftensmad, 4 x

Teknisk arrangør: Egons Rejsebu-
reau, medlem af Rejsegarantifon-
den.

Programmet kan også ses på www.egons-rejser.dk

Historie, kunst og natur i Grønland

25.7. – 1.8. 2017

En koncentreret rejse til den sydlige del af Grønland, til KUJAL-LEQ, som siden 2009 er navnet på Grønlands sydligste kommune. Med et befolkningstal på ca. 10.000 og arealmæssigt kun en smule mindre end Danmark. Den har som den eneste grønlandske lokalitet været hjemsted for permanent bosættelse i mere end 1000 år. Da den første indvandring af nordiske landnamsfolk med Erik den Røde i spidsen tog Sydgrønland i besiddelse i år 885, var landet mennesketomt. På turen vil vi møde mange bevarede minder om områdets spændende historie både før og efter 1775, spredt i et overvældende smukt og mangfoldigt landskab med indlandsis og høje fjelde, med frodige græsgange og tæt forgrenede fjorde. Det milde, subarktiske klima har givet fjorddalene en rig flora af blomster, buske og småtræer, og har udover fårehold muliggjort en vis produktion af grøntsager.

Ud over rejselederen cand. mag. Ulla Erup, mangeårig gymnasielærer i Grønland, vil I møde adskillige lokale personer

PROGRAM (justeringer kan forekomme)

Dag 1: afgang Kastrup kl. 11.20. Ankomst Narsarsuaq og med båd til Brattahlid. Videre til Qaqortoq (tidl. Julianehåb), hvor vi bor på højskolen

Dag 2: byvandring, inkl. museum og kirken med det dystre minde om "Hans Hedtofts" forlis i 1959

Dag 3: sejltur til Narsaq, besøg på lokal skole. Tid til længere eller lidt kortere traveture

Dag 4: besøg på grønlandsk fårefarm, der afsluttes med festlig middag på stedet

Dag 5: Hvalsø Kirkeruin og besøg på forsøgsgård og landbrugsskole

Dag 6: mulighed for at deltage i Gudstjeneste (det er søndag). Senere kunstprojektet "Sten og mennesker"

Dag 7: heldagstur til indlandsisen og til nordboernes bebyggelse, bispesædet Gardar og Sct. Nicolai-katedralen

Dag 8: bådtur mod lufthavnen og de sidste indtryk i den store natur. Ank. Kastrup kl. 23.50

25.7. – 1.8.2017.
Pris pr. person: kr. 20.450

Rejsen er arrangeret af Foreningen Norden, Aarhus. Formand Torkil Würtz, telefon 86 15 62 23 eller på mail: vicki.torkil.wurtz@gmail.com Udførligt dagsprogram, yderligere oplysninger og tilmelding hos den tekniske arrangør KulturRetur A/S (med Team Island), Mejlbjvej 670, 8530 Hjortshøj, telefon 29 62 80 77, eller på mail: info@team-island.dk

Turen sælges efter "først-til-mølle"-princip. Ved tilmelding betales depositum (kr. 4.000).

Er turen ikke senest den 1.2.2017 optaget af medlemmer af den lokale forening, åbnes den for andre interesserede.

Nordisk Rejsemagasin udgives af Foreningen NORDEN hvert år i begyndelsen af januar.

Adresse: Vandkunsten 12, 1467 København K, landskontoret@foreningen-norden.dk

Redaktion: Esben Ørberg (DJ), redaktion@foreningen-norden.dk

Rejseomtalerne er skrevet af de enkelte rejsearrangører efterfulgt af redaktionens loyale og særdeles nænsomme redigering.

Fotos: Hvor intet andet er angivet: pixabay.

FÆRØERNE FOR BEGYNDERE

RUNDREJSE MED REJSELEDER

For dig som skal besøge Færøerne for første gang har vi lavet en tur med rejseleder, der er spækket med natur- og kulturoplevelser og giver dig god indsigt i det færøske samfund. Rejsen tager dig omkring alle de øer der kan nås med bil og nætterne tilbringes på tre forskellige hoteller.

I 2017 har vi to afgang fra København: **9. - 14. juni** samt **11. - 16. august**.

10.995 DKK

'ALL-INCLUSIVE' RUNDREJSE; 6 DAGE / 5 NÆTTER

500 KR

MEDLEMSRABAT

RABAT KODE:
NORDEN NU

UDFORSK FÆRØERNE I LEJEBIL

Færøerne har en enestående natur, en rig historie og et rigt kulturliv. Det afvekslende vejr med regn, dis, varme og solskin giver betagende naturoplevelser, og mødet med de gæstfrie indbyggere er en væsentlig del af oplevelsen. Vejnettet er veludbygget, og med bil kan man hurtigt komme rundt i det meste af landet.

FRA 9.695 DKK

KØR SELV FERIE; 9 DAGE / 8 NÆTTER

VANDRING PÅ FÆRØERNE

Færøerne er det ideelle rejsemål for dig med hang til natur og friluftsoplevelser. Da meget af den mere barske natur kun er tilgængelig til fods, er en vandreture en fantastisk måde at udforske øerne. Vi har sammensat en pakke, der giver dig en dejlig uge, fyldt med naturoplevelser og varierende vandreture.

FRA 9.295 DKK

VANDRETUR; 8 DAGE / 7 NÆTTER

Klangbunden er vældig nordisk

Den finlandssvenske forfatter Ulla-Lena Lundberg oplever en nordisk grundtone i sit forfatterskab. Vi møder hende til Nordisk kulturuge i Rødning i oktober.

Af Joan Rask

Der findes en klangbund, der er vældig nordisk.

Det siger den finlandssvenske forfatter Ulla-Lena Lundberg selv om sit forfatterskab. Hun har skrevet værker, der udspiller sig i den afrikanske bush, i USA og i Sibirien - steder hun selv har opholdt sig i længere perioder.

- Området er særlig vigtigt for det, jeg skriver, for naturen og omgivelserne påvirker mennesker, siger Ulla-Lena Lundberg.

Hun er selv født på øen Kökar, der er en del af Ålandsøerne i den finske skærgård. Hendes far døde, da hun var et år, og moren rejste derfra som enke med sine små børn. En begivenhed, der satte spor i hele familien og lagde kimen til romanen 'Is', hvor en ung præstefamilie flytter til en ø i Ålandsøerne. Ulla-Lena Lundberg betoner, at romanen er fiktion.

- Det er ikke min mors historie, men når jeg møder læsere, der spørger indigneret, hvorfor præsten skulle dø, så tænker jeg, at det skulle han selvfølgelig. Det har hele tiden været meningen med romanen, siger hun.

Nordiske billeder

I romanen 'Is' skildrer Ulla-Lena Lundberg et samfund i tæt kontakt med naturen - på godt og ondt. Her er den nordiske tone altid synligt til stede. Det gælder på en måde også de værker, der udspiller sig i Afrika og USA.

- Mennesker, der har rod i Norden, har fælles indre billeder, fælles referencepunkter og referencemateriale. Når vi tænker på frihed og fugle, har vi nogenlunde samme billede af, hvad begge dele er, siger Ulla-Lena Lundberg.

Hun har altid levet i et samfund med to sprog. Det finske og det svenske. Det ene er hendes passion - det andet er blevet lidt nedprioriteret.

Ulla-Lena Lundberg, finlandssvensk forfatter. Modtog i 2012 Finlandia-prisen for romanen 'Is', og hun var i 2013 nomineret til Nordisk Råds Litteraturpris med samme roman. Seks værker er oversat til dansk. Foto: Joan Rask

- Jeg er desværre ikke så stærk på finsk, fordi jeg har prioriteret at tale svensk i Finland - for at opretholde det, siger hun.

I virkeligheden ser hun det som undtagelsen, at et land kun har ét sprog, og Ulla-Lena Lundberg har det fint i et samfund, hvor hun ikke forstår alt, fordi det skærper sanserne for det, der ikke bliver sagt.

- Det har været en styrke i mit forfatterskab at være dobbeltsproget og tilhøre en minoritet. Jeg har altid haft det godt med at stå lidt uden for, siger hun.

Fælles nordisk sang: Vil vi tage den til os?

Kan en nordisk sang blive folkeeje i Norden? For tiden gøres to forsøg. Det ene er en nordisk hymne, Nordika som blev uropført ved Nordisk Råds prisfest i november. Den anden er Ens i Nord, som skal blive verdens

længste børnesang. På de følgende sider går vi bag om de to sange. Først i et interview med sangskriveren bag Nordika, Kim Leine, efterfulgt af musiker og skuespiller Lone Wernblad, som fortæller om børnesangen.

Jeg står på en klippe i Nordatlanten

For forfatteren Kim Leine er det afgørende, at han kender sit ståsted. Stedet er Norden, som han hylder i sin nye nordiske hymne. Nordisk sammenhold står foran en ny opblomstring, og en nordisk union er oplagt og kærdkommen, siger han. Mød en ægte nordisk mand.

Kim Leine er nu også sangskriver. Han har skrevet den nordiske hymne, Nordika, som blev uropført af en mængde nordiske kor og stort orkester under Nordisk Råds prisfest i begyndelsen af november. I øvrigt en begivenhed, hvor han selv var centrum for to år siden, da han modtog Nordisk Råds Litteraturpris for romanen Profeterne i Evighedsfjorden.

I artiklen på side 25 kan du læse hymnen og Kim Leines egne ord om den.

Her fortæller han, hvad han opfatter som nordisk. Vi begynder dog med at tale om Norden i forhold til EU:

- I en tid hvor EU løsner sig i fugerne, står vi i et nordisk di-

lemma. Vi trækker os indad mod det sammenhold, der var for 50 år siden, hvor vi sang og læste meget mere sammen og nordisk. I takt med, at Europa har problemer med sammenhængskraften, risikerer vi, at en stor del af den nordiske sammenhængskraft bliver fremkaldt af angst og isolation – og det ønsker vi jo slet ikke. Men måske er det slet ikke dårligt, at vi søger tilbage mod den nordiske sammenhængskraft. Sammenhold er jo altid godt, bare det ikke får os til at lukke øjnene for det, der sker ude i verden. Jeg tror, at vi har en naturlig sammenhængskraft i Norden, som ikke er skabt af politiske grunde, men af geografiske og historiske årsager – og jeg tror, at det glemte sammenhold er på vej tilbage.

Skriver du selv kun om Norden?

- Jeg har skrevet lidt fra andre steder, men det er anstrengende. Jeg har meget let ved at finde min stemme, hvis jeg skriver fra en grønlandsk vinkel. Så går det næsten af sig selv. Jo længere væk fra Grønland, jo sværere. Det vil være mærkeligt og svært for mig at skrive fra New York. Men det er faktisk et dilemma, fordi jeg både vil finde min kerne, og samtidig vil jeg væk og ud for ikke at gentage mig selv. Jeg vil på samme tid beholde min stemme og orientere mig mod nye stemmer.

Du taler ofte om dit ståsted. Hvad er det, du bruger ståstedet til?

- Til at se fra! Jo, jeg kender mit perspektiv, og det er meget nordisk.

Jeg står på en klippe i Nordatlanten og bruger denne position til at kigge fra, til at se sydover. Litterært set er jeg meget orienteret sydpå, og jeg elsker at komme ud i verden og opleve, at tingene kan gøres anderledes. Men det er vigtigt for mig – og andre – at vide, hvor man står, hvor man har ståsted.

Har denne nordiske identitet en bagside?

- Ja, hvis vi tror, at vi kan det hele! Sagen er jo, at vi virkelig er gode til meget og topper på mange af listerne. Men det er en fare, hvis vi tager vores dygtighed for givet, som om den kommer af sig selv. Det kan også være svært at se sig selv, når man står midt i sit eget selvbillede. Jo, vi skal tage os i agt for selvgodheden. I øvrigt er vi ikke gode til alt. Det gælder madlavning. Jeg har ikke selv smagt Noma-maden, men har heller ikke lyst. Jeg går hellere efter det gammeldags nordiske køkken, det spegede, det salte, det henkogte, det konserverede, det norske.

Hvor meget ligner vi hinanden i Norden?

- Set udefra er vi vel næsten en slags kommunister alle sammen med vores sociale ansvarlighed, vores tillidskultur, vores tro på at medmennesker opfører sig ordentligt og følger spillereglerne. Selvom dette er noget vrøvl, er vi dog politisk temmelig enige i Norden. Ingen vil jo for alvor røre ved velfærdspolitikken.

Hvordan oplever du da forskellighederne?

- I Danmark er vi ironiske, sarkastiske, grove, barske og tager ofte pis på hinanden. Det er jo træk, som slet ikke går an i Tyskland og Østrig, men heller ikke i Norge, og ironi kan slet ikke anvendes

Foto: Robin Skjoldborg for Gyldendal

i Grønland. Svenskerne har nok mere pli end danskerne i måden at tale sammen på, hvorimod den danske samtale ofte er præget af en familiær ironi, gensidig sarkasme og en understrøm af humor. På Island og Grønland, de små lande, er der endnu større følelse af fællesskab, sammenhold og fortrolighed.

Hvem er dine litterære forbilleder?

- Alle store epikere – og dem er der mange af fra Norden. Dem søger jeg at spejle mig i. Blandt de danske er Henrik Pontoppidan nok den største efterfulgt af Johannes V. Jensen, men også arbejderforfatterne beundrer jeg meget. Både Martin Andersen Nexø og Hans Kirk, men også den glemte Harald Herdal er virkelig god. Der er Heine-

sen på Færøerne, Laxness på Island – netop nu læser jeg 'Verdens lys', Hamsun i Norge, Lagerlöf i Sverige og Linna i Finland. Fælles for de store fortællere er desuden, at de forholder sig til vejret, det fysiske og menneskets eksistens. Det er jo et nordisk grundvilkår.

Kim Leine er født i Norge, vokset op i Grønland og har som voksen boet i Sverige og nu i Danmark. Han ser gerne et tættere samarbejde i Norden:

- For min skyld kunne vi sagtens danne en nordisk union med vores Dronning Margrethe som et oplagt bud på statsoverhoved. Men lad det ikke stå og falde med det. Derimod må den nordiske hymne være oplagt som fælles sang!

Lys, mørke, inderlighed

Kim Leine siger selv om Nordika:

Foto: Robin Skjoldborg for Gyldendal

- Jeg vil gerne, at hymnen opleves som eksponent for sammenhold og samarbejde. Men det er ikke en kritikløs hyldelse til Norden. I en tidligere version skrev jeg om det bitre land mod nord, men det gik ikke. Det blev alligevel for trist for hymnens initiativtagere. Men jeg mener ikke, at det bitre er trist. Det er jo ikke en sindstilstand, men en markant nordisk tilstand i naturen. Den bitre vinter er et vilkår. Derfor er det mørke også kommet med i hymnen, for vi er nødt til at favne mørket. Der er mørke over alt i verden, men her har vi mere mørke – og et fantastisk lys ikke at forglemme, som genføder os med livskraft, så vi igen kan gå ud af mørket og favne mørket!

- Men jeg vil ikke gøre hymnen intellektuel. Jeg vil ramme følelser. En kvinde lå på et hospital og skrev om hymnen, at den havde rørt hende til tårer. Det blev jeg glad for. Hvis hymnen skal få et langt liv, skal den vokse langsomt. Jeg tror, at Nordika har kraft til at vokse sig stor, nyttig og samlende. eø

Læs hymnen – og hør og lær den her: www.nordiskhymne.org

Tekst: Kim Leine

Musik: Sunleif Rasmussen

- I takt med, at Europa har problemer med sammenhængskraften, risikerer vi, at en stor del af den nordiske sammenhængskraft bliver fremkaldt af angst og isolation – og det ønsker vi jo slet ikke. Men måske er det slet ikke dårligt, at vi søger tilbage mod den nordiske sammenhængskraft.

A.	Mit kære og store og lyse land Med skummende kyst og is og fjelde Du er mit hjerte, alt mit vid og min forstand Du er mit udgangspunkt, du er mit helle
B.	Mit kære og store og mørke nord Og Karasjok og Tunnelbanans krypter Og Amager Fælled og Sognefjord Jeg elsker din bredde dine dybder
A.	Du er mine kirker, min kult, min tro Du er solopgang og solnedgangen Du er min sorg, min glæde, min sjælero Du er mit sind på retten og på vrangen
B.	Når nordlyset slynges i dissonans Hen over nattens store himmelapsis Så hvirvles jeg ned i en bundløs dans Men genopstår af morgenens katharsis
A.	Mit store og iskolde land, jeg er din Send blæst, send mig sne og send blot storme. Men skænk mig sommernatten rød som en rubin Et kort sekund, et kys af sol og varme
B.	Jeg elsker dig, svimlende, skønne sted Jeg elsker dig over alt på jorden Du er min sjæl og du er mit vid - Min hjerne og mit hjerte, du er Norden.

Børn smittes med tanker om Norden og deres eget land

'Nordisk – Nøj, det' for børn!' er en koncert og en musik-workshop for børn om Nordens lande, hvor sprogbarrieren forsvinder. Ophavskvinden fortæller om en flerårig turné i Norden, som kulminerer med verdens længste børnesang – skrevet i samarbejde med børnene.

Hun har rejst gennem Norden på kryds og tværs og er slet ikke færdig. Foran hende ligger Færøerne, Finland og Grønland, hvor hun til efteråret slutter på Nuuk Nordisk Kulturfestival. Med sig har Lone Wernblad en stærk nordisk følelse, som hun smitter de 1500 børn med, som hun hidtil har mødt til koncerterne.

Men Lone Wernblads koncerter er ikke bare koncerter. Efter koncerten kommer børnene med i sangskrivestens værksted og skriver selv videre på sangen, som på Nordens Dag den 23. marts bliver udgivet og synges på samme tid over hele Norden.

Gennemsyret af nordisk følelse

For Lone Wernblad og hendes svenske makker, Peter Wemö, handler det for både børn og voksne om at være nysgerrig og lyttende. Den sproglige forskel er ikke nogen barriere – snarere tværtimod:

- Jeg er vokset op med alle sprogene i et nordisk musikermiljø, er gift med en nordmand og opdagede tidligt, at med interesse kommer vi meget let tæt på hinanden rent sprogligt. Næste trin er, at vi opdager, at vi heller ikke menneskeligt

Koncerterne og den efterfølgende workshop veksler ligeligt mellem samtale om at være nordisk og om at være national. Her er Lone Wernblad og Peter Wemö til koncert på Gentofte Hovedbibliotek i foråret '16. Foto: Kim Matthäi Leland.

er ret langt fra hinanden. Der er en nordisk følelse, som gennemsyrrer os, når vi rejser gennem Norden med det nordiske budskab for børn.

Nordisk Kulturfond, Kulturkontakt Nord og Den Ingwersenske Fond støtter den lille duos flerårige nordiske turné under overskriften 'Nordisk - Nøj det' er for børn!' Lone Wernblad er overrasket over, hvor stor følelsen af nordisk fællesskab er hos børn:

- Børn tænker over, hvad Norden er, og hvad deres eget land er. Det taler vi om under koncerten, og det er gribende at opleve, hvordan børnene gribes af den nordiske musik og sangen 'Ens i Nord', når

de hånd i hånd synger med så højt, de kan.

Sprogsultne børn

- Efter koncerten arbejder de mest sprogsultne børn videre med ord og billeder om deres eget land. Opgaven er at skrive endnu et vers til 'Ens i Nord', som vi håber er blevet til verdens længste børnesang, når vi når frem til Nordens Dag i marts. Foreløbig har 150 børn mellem fem og otte år bidraget med tekster. Det er da fantastisk, lyder det fra Wernblad.

Formålet med 'Nordisk - Nøj, det er for børn'-turnéen er at lære børnene i de nordiske lande, at der ikke er så meget forskel på mennesker i Norden. Og stimulere børnenes fantasi

og vække den sproglige nysgerrighed:

- Mit håb er, at børnene bliver mere nysgerrige over for andre sprog. Og alle børn er meget hurtige til at skabe et helt univers, hvis man bruger humor og formidler historierne på deres niveau, siger Lone Wernblad

eø

Hvis du orker at taste nedenstående webadresse, kan du høre en råudgave af Ens i Nord, indspillet hos norske Teigene Kultur i Oslo. Den færdige udgave udkommer på Nordens Dag den 23. marts.

<https://soundcloud.com/oneernblad-ivetsone/ens-i-nord-utkast>

Tilbage til fremtiden

Ålandsøerne er noget helt særligt. Maden, menneskerne, miljøet og mangfoldigheden trives på disse øer midt i Østersøen, men man skal ikke være her i ret lang tid, før det går op for en, at anstændighed og demokratiske værdier er noget, man skal forsvare i det daglige, skriver lederen af Nordens Institut på Åland.

Af Jacob Mangwana Haagendal

For tre år siden fik jeg muligheden for at flytte fra Danmark til Åland for at arbejde på mere permanent grundlag end det at være på arbejdsbesøg et par dage ad gangen. Det første, der slog mig, var måden vi blev budt velkommen på. Venlige og imødekommende breve fra offentlige myndigheder og en lokal interesse, der var mærkbar og smigrende. Åland er ensproget svensk, selvom de mere end 6500 øer officielt er finske, så jeg skulle ikke til at lære et helt nyt sprog.

Debat i pressen og i det daglige er præget af en anstændighed, jeg oplever, vi for længst har mistet i Danmark. I det hele taget er anstændighed et begreb, der er levende blandt ålændinger. Man behandler hinanden ordentligt i det offentlige rum. Dermed ikke være sagt, at det samme altid gælder i det private.

Åland er et af de smukkeste steder, jeg og min familie har boet. Ålandsøerne er demilitariserede ifølge internationale aftaler, og op imod 30pct. af befolkningen kommer fra andre dele af verden. Der tales mange forskellige sprog her, og Åland har, med sit fravalg af finsk og tilvalg af svensk, så at sige aktivt valgt sit modersmål. Valget gør den ålandske identitet levende og stærk, men absolut ikke ekskluderende, og til forskel fra Danmark, hvor de po-

pulistiske debatter om danskhed og sprog, man med nogen undren kan læse om i nyhederne hjemme fra mit fødeland, har valget af sproget den stik modsatte effekt.

Arbejdskulturen er forskellig fra den danske. Der er fokus på trivsel. For eksempel holder man virkeligt frokosten i hævd. Det vil sige at man "går på lunch". Væk fra pinden i en lille times tid, gerne med familien eller med arbejdskolleger. Man kan betragte Mariehamn som én stor kantine omkring klokken 11.30, hvor, alle er ude at spise. Det har en positiv effekt på stressniveauet, der er lavt sammenlignet med Danmark og andre store nordiske lande. Det har, efter flere forskeres mening, også indflydelse på levealderen her, som er relativt høj.

Bureaukratiet her på Åland kan bringe en til at tænke på Korsbæk. Titler og status har stor betydning, og jeg kan have en fornemmelse af, at jeg lige om lidt støder på bankdirektør Varnæs eller byrådssekretær Lund på næste gadehjørne. I Mariehamn findes også byens førende familier. Det får mig, til visse tider, til at opleve, at jeg sidder i en tidsmaskine og rejser tilbage til fremtiden når jeg rejser fra Åland og ud i Norden. Når jeg vender hjem, er det tilbage til et bureaukрати og en samfundsstruktur, vi i Danmark for længst har

forladt, desværre til fordel for en mere upersonlig konkurrencestat. Samtidig kommer jeg hjem til et lille samfund bygget på innovative ideer, nærdemokrati og tolerance.

Den digitale infrastruktur er en af de bedste, mest moderne i verden, og der ligger et potentiale gemt i det fibernet, der forbinder skærgården med Faste Åland. Vi har for eksempel mulighed for at spille musik sammen over meget store afstande uden forsinkelse, og det gør det muligt for de børn, der bor langt ude i skærgården, at modtage undervisning af de dygtigste musikere, vi kan opdrive, uden at de skal bruge to gange fem timer på rejsen til den fjerneste skærgårdsø.

Også på Åland tales der om flygtninge, og argumenterne er, i lighed med i andre lande omkring os, præget af lokalpolitiske interesser, men heldigvis også af visioner. I midten af oktober blev formanden for PAF bedt om at træde tilbage. PAF er en spil- og lottovirksomhed, der uddeler penge til sport, kultur og velgørende formål. Formandens holdninger imod flygtninge, som han havde udtrykt gennem sit politiske virke i en ålandsk kommunalbestyrelse, var ikke forenelige med Ålands Landskapsregerings holdninger. Denne form for offentlig anstændighed ses ofte her på Åland.

Maden, menneskerne, miljøet og mangfoldigheden trives på disse øer midt i Østersøen, men man skal ikke være her i ret lang tid, før det går op for en, at anstændighed og demokratiske værdier er noget, man skal forsvare i det daglige. Som det mindste selvstyreområde i den nordiske familie er det af stor betydning for Åland at deltage i det nordiske samarbejde, og jeg er stor tilhænger af et endnu tættere tilhørsforhold til denne familie. Derfor er her som afslutning en opfordring til vores folkevalgte:

- Lad ikke de nationalpolitiske uenigheder få indflydelse på det mellemstatslige samarbejde.
- Identificer politiske interesser, der kan arbejdes med i fællesskab.
- Sæt dig ud over din egen positionering og definer i stedet din vision.
- Tag beslutninger i fællesskab med andre lande.
- Lyt til kritik, og tag den som en gave i stedet for generelt at forsvare egne synspunkter.

Vi er kommet så langt i Norden, fordi dialogen har været det centrale i samarbejdet. Ikke dialogen der skal vindes, men dialogen der skal bidrage til helhedssynet. Det nordiske samarbejdes slogan "Sammen er vi stærkere" er mere relevant end nogensinde før. Det betyder ikke, at vi skal ligne hinanden, snarere at vi må sætte os for at bidrage til fællesskabet med netop det, vi som nationer og kulturelle grupper kan bidrage med.

- Mariehamn er som én stor kantine omkring klokken 11.30, hvor alle er ude at spise. Det har en positiv effekt på stressniveauet, der er lavt sammenlignet med Danmark og andre store nordiske lande, skriver Jacob Mangwana Haagendal fra sin nordiske udkigspost på Åland. Foto: Nordens Institut

Nyt nordisk topmøde: Nordic Economic Forum

Vi trænger til ny styrke i det nordiske samarbejde, mener Mogens Jensen, som peger på et nordisk økonomisk forum, som skal samle aktører fra erhverv, politik og kultur, som ellers ikke mødes.

- Norden bør fra 2018 etablere en moderne pendant til World Economic Forum i Davos i Schweiz. Vi skal samle politikere, embedsmænd, erhvervs- og kulturpersoner samt repræsentanter fra civilsamfundet, lyder det fra Foreningen Nordens formand Mogens Jensen. Han begrundet det nordiske topmøde med behovet for et stærkere nordisk samarbejde på tværs af samfundets sektorer:

- Det er ikke et samarbejde, hvor man tager noget fra nogen. Det er en ny platform, som skal imødegå de nordiske udfordringer, lyder det fra Mogens Jensen, som giver to eksempler på aktuelle samfundsdagsordener, som kan blive løftet regionalt og internationalt, hvis Norden går sammen:

- Som en del af målsætningerne fra COP 16 i Paris står vi med den globale grønne omstilling. Det er oplagt at løfte omstillingen gennem en nordisk indsats for at fremme grønne virksomheder i Norden. Man kunne også tage håndteringen af udkantsområder, ikke kun i taler, men i en række arbejdsgrupper både før og efter topmødet.

Han minder om, at Foreningen NORDEN i flere år har arbejdet med at sætte nøgleaktører fra erhvervslivet sammen. Senest på en

stor konference i 2014, hvor store virksomheder og organisationer var repræsenteret sammen med de faglige organisationer.

Aktivitet mellem møderne

- Topmødet skal være kulminationen på en aktiv proces mellem møderne. Arbejdsgrupperne skal udforske og realisere så meget som muligt mellem møderne, som kan afsluttes med præsentation af resultaterne for en stor gruppe af borgere – fysisk til stede og online, siger Mogens Jensen, som ser såvel Nordisk Ministerråd som Nordisk Råd som stærke og nødvendige medspillere i de kommende års arbejde med at skabe tilslutning til den nye platform.

Mødet skal finde sted på en fast dato hvert år, men skifte geografisk placering, således at samtlige nordiske lande over tid bliver værtsland. Den konkrete topmødeide stammer fra konsulenterne Dalberg, som har specialiseret sig i udviklingsprojekter af grænseoverskridende karakter inden for undervisning, miljø, byplanlægning, finansiering, landbrug m.m. eø

Idylliske Davos i Alperne har blot 11.000 indbyggere, men byens betydning er blevet enorm, siden World Economic Forum blev skabt i 1952 og for tid og evighed placerede sine topmøder her. Foto: Shutterstock.

Norden

- en smeltedigel af medieforbrug

Den danske chef for Disney i Norden er ekspert i nordisk forbrug af medieunderholdning. Fra sin post i Stockholm nyder han, at verdens mest lukrative animationsfilm er skabt på nordisk kultur og natur - og at teknologi og medier spiller bedre sammen i Norden end noget andet sted.

- Vi har en fantastisk fortæller-tradition i Norden og har usædvanlig mange gode fortællere. Det begyndte vel med nordisk mytologi og sagaerne, og den dag i dag er fortælling stærkt forankret i nordisk kultur. Det mærker vi også i Disney, som trækker 94 pct. af alle svenske tv-seere til Disney-timen den 24. december. I Danmark er det 80 pct. Vi elsker den gode historie!

Sådan siger den øverste chef for Disney Nordic, danske Casper Bjørner, som vi taler med i serien om grænseoverskridende virksomheder i Norden.

Casper Bjørner har fra sin udkigspost i Stockholm betragtet Norden som kommercielt, geografisk fællesmarked siden 2003 og siden 2009 som landschef.

Det nordiske Disney-eventyr begynder dog i 1948, hvor Gutenberghus lancerede bladet Anders And & Co., som fortsat er den største ugentlige publikation for børn i Norden. Det er Bjørner ikke så lidt stolt af:

- Vi kan lide at læse i Norden, og derfor produceres Anders And i Norden da også af danske tegnere og historiefortællere. Vi nordboere stiller nok også større kvalitetskrav end andre steder i verden. Familieunderholdningen skal have høj

standard, og det har de nordiske Disney-produkter, uanset om det er bøger, tøj, tegneserier, tv, biograf, karakterer eller musik.

- Den gode familieunderholdning slår måske særlig godt an i Norden, hvor Disney har en kendskabsgrad på 98 pct. og står for stabilitet og tryghed.

Digitale Norden

Casper Bjørner fortæller, at nordboerne som forbrugere skiller sig ud på flere andre områder:

- Norden er en smeltedigel af medieforbrug. Især på digitale medier. Det er ikke tilfældigt, at HBO Nordic i sin tid brugte Norden som test, før man gik videre på det amerikanske hjemmemarked. Den enormt veludviklede infrastruktur betyder, at vi forbruger mere end nogensinde. Bredbåndsdækningen i Norden er på niveau med dele af Sydkorea og Japan, som ellers er verdensmestre. I Sverige er mobilabonnement-dækningen på 160 procent! I denne eksplosionsagtige udvikling har Disney en fantastisk position, eftersom efterspørgslen på godt indhold bare øges.

På nogle områder kan nordisk kultur ligefrem danne skole på verdensmarkedet. Animationsfilmen Frost er det bedste eksempel.

Star Wars er ikke er forankret i nogen virkelig kultur eller geografi, men det er Frost fra 2013, som baserer sig på H.C. Andersens Snedronningen fra 1844, og som har slået Toy Story 3 af pinden som verdens mest indtjenende animationsfilm nogensinde.

For Casper Bjørner er det tilfredsstillende at se, hvordan filmen både fungerer i biografen og i eksempelvis Lego-produkter over hele verden, netop fordi den er umiskendelig nordisk:

- Hele filmen er baseret på nordisk kultur og nordiske landskaber, og musikken er indspillet i Bergen. Og den slår lige godt an over hele verden. Det er da fantastisk, ikke? eø

Casper Bjørner har ansvaret for Disneys nordiske virksomhed med flere end 200 medarbejdere på kontorer i Sverige, Danmark, Norge og Finland. Foto: Marcus Lundstedt

Hvem er Disney?

Amerikansk-ejede Walt Disney Company er et multinationalt massemedieselskab skabt af legendariske Walt Disney (1901-1966) og har 185000 medarbejdere, som omsætter for næsten 56 mia. dollars om året.

Disney Nordic baserer størstedelen af sin virksomhed på såkaldt fran-

chise. Det betyder, at lokale partnere som Lego, Hennes & Mauritz, Rovio (som har skabt Angry Birds), Nordisk Film og Egmont, alle har fået retten og forpligtelsen til at fremstille, markedsføre og sælge produkter med Disneys fortællinger eller karakterer efter Disneys retningslinier. Disse licenstagere er der 2000 af blot i Europa.

Star Wars er et af Disneys største franchises, og Disney Nordic er blot en mindre del af en enorm global markedsførings-maskine. En af de vigtigste af Disney Nordics opgaver er at finde lokale partnere som for eksempel Lego, som har mange Star Wars-karakterer, som man ikke blot finder i legetøj, men også i mode, spil, bøger og tv. *eø*

Albert Edelfelt – midt i den

Han var utrættelig forkæmper for Finlands selvstændighed, men han nåede ikke at opleve den finske frihed for 100 år siden – i 1917. Men Albert Edelfelt satte sig dybe spor, selvom han kun blev 49 år.

Af Lars Kærulf Møller

Den finske kunstner Albert Edelfelt (1854 -1905) står på mange måder både som eksponent for den anderledes kunstscene, der herskede i Finland, og for adaptationen af de nye europæiske strømninger.

Finland var en del af Sverige, indtil det i 1809 blev erobret af russerne og gjort til et autonomt storfyrstendømme. I anden halvdel af 1800-tallet voksede den finske selvstændighedstrang, og specielt i årene op til omkring 1900 var finnerne udsat for en stærk undertrykkelse.

Albert Edelfelt var midt i det hele. Efter uddannelse i Helsingfors rejste han i 1873 til Antwerpen for at studere historiemaleri. Siden fortsatte han til Paris, stadig med historiemaleriet som hovedagenda, men blev som mange af tidens unge kunstnere stærkt påvirket af Emile Zolas roman 'L'Assommoir', der udkom i 1877 og vakte international opsigt. Allerede i 1880 udkommer romanen på dansk, og Georg Brandes, der også havde stor indflydelse på de kunstnere, der markerede sig som skagensmalere, var en varm fortaler for den nye realisme, hvor Zola for første gang i litteraturen uden omsvøb beskriver det jævne folk og drukkenskaben i Paris.

Op gennem 1880'erne vekslede Edelfelt mellem Paris og Finland. Når han var i Paris, hvor han havde høstet stor anerkendelse, konkur-

rerede han med de franske salonmalere og malede bl.a. det kendte portræt af Louis Pasteur. Hjemme i Finland var det især friluftsmaleriet og folkelivsskildringer, der optog ham, ligesom vi herhjemme kender det fra f.eks. Michael Anchers malerier.

I 1891 vendte Edelfelt tilbage til Finland, hvor den russiske undertrykkelse nærrede selvstændighedsbevægelsen, og hvor også Edelfelts maleri i stadig højere grad blev påvirket af ønsket om at skildre den folkekultur, der stadig i de franske saloner blev opfattet som anderledes, plumpt og som karakteristisk nordisk. Edelfelt skrev selv fra Paris om "de nordiske afvigeres, ibsenisters, tolstoisters og bjørnsonisters barbari".

Edelfelt engagerede sig i den nationale dagsorden, og hans største sejr var, at han fik virkeliggjort, at Finland opførte en selvstændig udstillingspavillon på Verdensudstillingen i Paris i 1900, selvom landet stadig var en del af det russiske rige, og at pavillonen skabte mere opmærksomhed end den officielle finske repræsentation i den russiske udstilling på Grand Palais.

På trods af den nationale dagsorden er et af Albert Edelfelts mest elskede og beundrede billeder et motiv fra Paris: "I Luxembourghaven i Paris", der nu hænger i Finlands nationalgalleri Ateneum.

Billedet er fra 1887 og tydeligvis præget af impressionisterne i dets leg mellem lys og skygge, men også af friluftsmaleriet, hvor billedet postulerer at være en øjebliksskilddring af borgerskabets barnepiger og børn, der leger i haven. Virkeligheden er, at Edelfelt arbejdede med motivet i mere end 10 år og lavede et utal af både tegnede og malede skitser, før det endelige værk var færdigt.

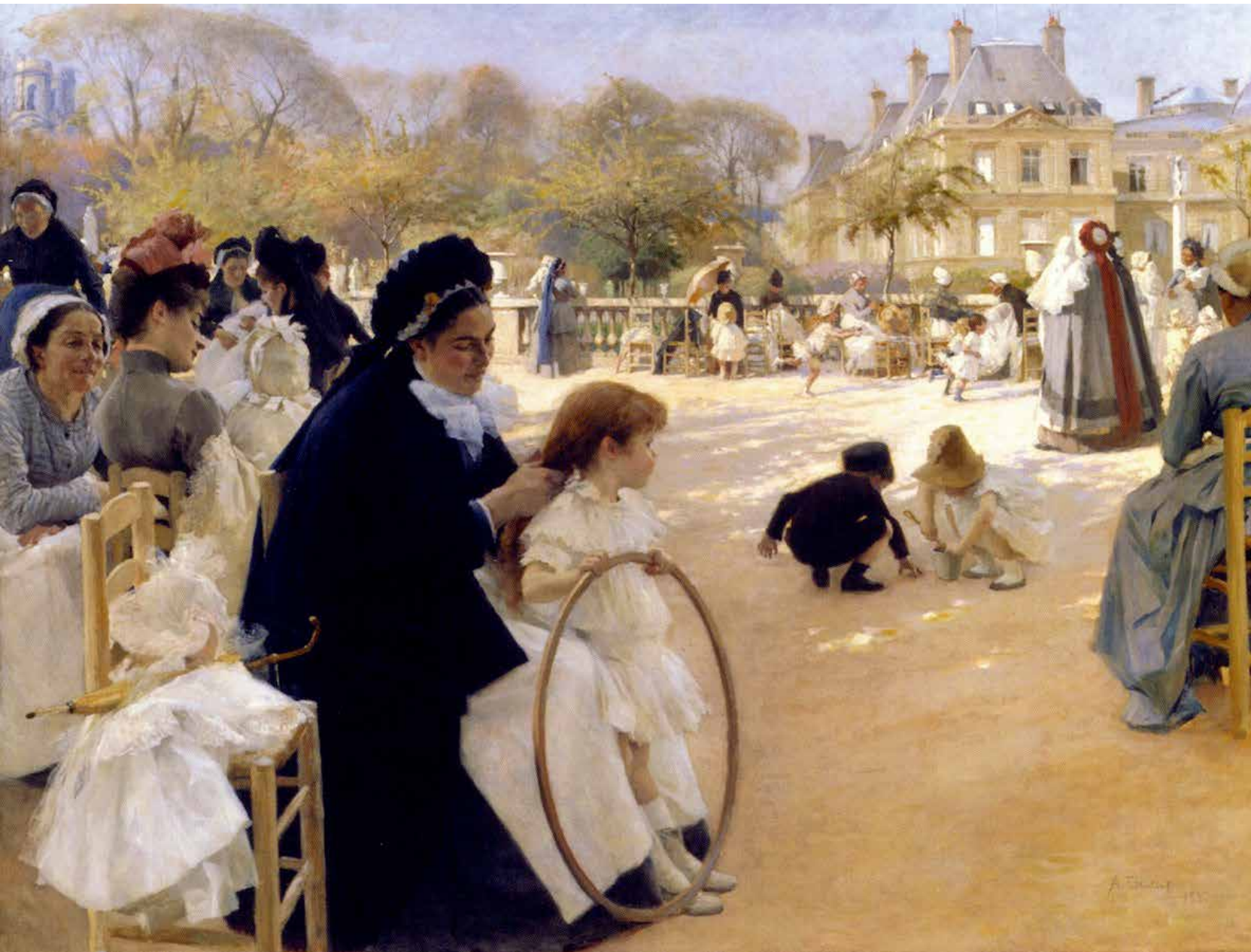
Billedet kan betegnes som en milepæl i Edelfelts produktion. Herfra handlede det i langt højere grad om kunst som et redskab i den patriotiske sag, men heldigvis lykkedes det ham også at fastholde de nye internationale strømninger i det videre arbejde.

Edelfelt døde i 1905 og nåede således ikke at opleve, at Finland i forlængelse af de kaotiske tilstande under den russiske revolution i 1917 erklærede sig selvstændigt.

Lars Kærulf Møller er direktør for Bornholms Kunstmuseum og skriver for NORDEN NU en artikelserie om nordiske kunstnere, som ikke er særlig kendte i Danmark.

I Luxembourghaven, 1887. Edelfelt arbejdede med motivet i 10 år og lavede et utal af både tegnede og malede skitser, før det endelige værk var færdigt. Hænger i Finlands nationalgalleri Ateneum. Foto: Ateneum

finske undertrykkelse

Minde om fortiden – håb for fremtiden

Frej betyder fred på sønderjysk og Frej-stenen i Christiansfeld har altid haft stor betydning på egnen, siden den blev sat op på forsamlingsgården Frej i 1897. Dengang som en stille protest imod det tyske herredømme og senere som et mere nationalt symbol på frihed og fred. Men da forsamlingsgården i 1987 blev revet ned, blev stenen forsigtigt taget ned og opbevaret indtil midt i oktober 2016, hvor Foreningen NORDENS næstformand Marion Pedersen genafslørede den sammen med initiativtager og lokal ildsjæl, Erik Mylin. Omkring 20 borgere trodsede regn og blæst for at overvære genindsættelsen af stenen, nu dog i en anden bygning.

Foto: Ludvig Dittmann

Sten fra Norge, Sverige og Finland

Disse otte sten på Tingstedet i Skelhøje er ikke bare sten. Fire af dem er fra Norge, tre fra Sverige og en enkelt fra Finland. Det har geologer fra Aarhus Universitet bestemt. Sammensætningen af nordiske sten har fået Foreningen NORDENS Karup-afdeling til at bekoste en informationsstander på Tingstedet, som man i efteråret indviede på Borgerforeningens initiativ. På standeren fortælles om den enorme gletsjer, som for 11.000 år siden havde sin grænse netop i Karup-området. Ned gennem gletsjeren blev med enorme smeltevandsstrømme fragtet store mængder grus og sten fra nord. De otte Skelhøjesten er fundet i en nærliggende grusgrav og er bragt her til byens centrale plads, Gletsjerpladsen, hvor de vidner om en fælles geologisk fortid. Et stop værd.

Foto: Jann Rasmussen

Skumringstimen satte fokus på vand og klimaforandringer

Årets fælles nordiske højtlesning tog udgangspunkt i en science fiction roman fra Finland - et overraskende og visionært valg, med kobling til de aktuelle overvejelser i Ministerrådet og Nordisk Råd.

Af Svend Tychsen, NORDEN Odense

Årets tekst var taget fra bogen 'Vandets vogter' - en debutroman af den unge finske forfatter Emmi Itäranta.

Bogens handling udspiller sig en gang i fremtiden. Den globale opvarmning er slået igennem, og krige og knappe ressourcer har ændret den verden, vi kender i dag. Handlingen foregår i en lille landsby i det nordlige Skandinavien. Der er mangel på alt, ikke mindst det vigtigste: VAND.

Vi følger pigen Nokia, som er datter af landsbyens temester og forudbestemt til at følge i hans fodspor.

Te-mestrene har i generationer haft en hemmelig viden om en skjult kilde i de nærliggende bjerge - farlig viden i et samfund, hvor et totalitært regime styrer fordelingen af vand med hård hånd.

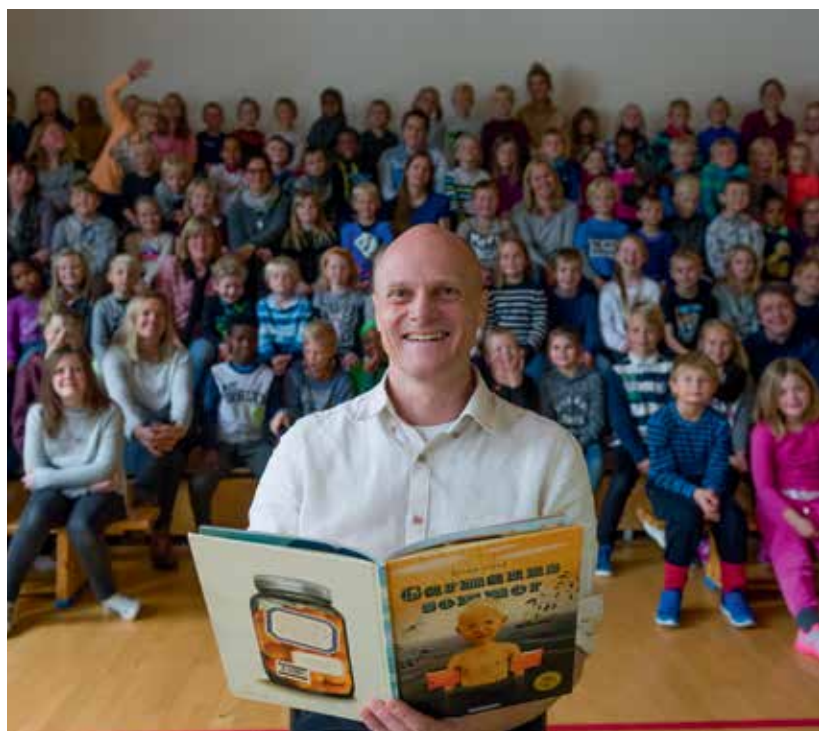
Fremstillingen giver et skræmmende billede af en mulig konsekvens af aktuelle klimaproblemer - og har givetvis sat sig spor i en opfølgende debat i de enkelte lokalafdelinger.

Diskussionen om naturressourcer og klimaforandringer kommer samtidig til udtryk i den helt aktuelle nordiske politiske dagsorden. Programmet for det finske formandskab af Nordisk Ministerråd i 2016 har således tre fokuspunkter: Vand, natur og folk.

Udgangspunktet herfor er FN's globale mål for bæredygtig udvikling frem mod 2030 (Agenda 2030), som blev vedtaget af FNs Generalforsamling i september 2015. Et af disse mål er at sikre rent drikkevand i 2030 for alle, gennem et mere effektivt vandforbrug og bedre beskyttelse af vandressourcer - forhold der er afhængig af befolkningsudvikling, urbanisering og forbrugs-vaner såvel som af klimaændringer.

De nordiske lande tog aktivt del i formuleringen af verdensmålene og har gjort en stor indsats for at få

vedtaget den ambitiøse 2030-agenda. Og på den nylige session i Nordisk Råd tog man en temadebat med de nordiske statsministre om, hvordan Norden kan bidrage til at fremme gennemførelsen af verdensmålene.

Glimt fra en af årets 2275 (2160 i 2014) skuringstimer – her er det Lampedal Skole lidt vest for Oslo, som har besøg af den umådeligt populære billedbogsforfatter Stian Hole. 1242 aktiviteter fandt sted på biblioteker og skoler i Norden og hele 1020 i Baltikum, hvor Nordisk Biblioteksuge for alvor er ved at vinde frem. Foto: André Løyning

Man må konstatere, at det med valget af årets højtlesningstema for Skumringstimen er lykkedes at skabe en direkte parallel mellem aktuell debat i medlemskredsen af NORDEN og de helt aktuelle politiske overvejelser i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd, hvilket er både godt og visionært - og værd at have i baghovedet ved fastlæggelsen af temaer for de kommende års højtlesning.

Dansk, nordisk eller...?

1814 var et skelsår – også sprogligt. Sproghjørnet beretter denne gang om flere skelsættende begivenheder, som fik betydning for det sprog, vi taler i dag.

Af Henrik Hagemann

Anordningen om almueskolevæsen i Danmark var en skelsættende begivenhed. Året efter statsbankerotten og samme år som Danmark og Norge blev adskilt som følge af Kierfreden udstedte kongen (Frederik VI) anordningen om almueskoler på landet og i købstæderne; det skete efter sigende med ordene: Godt nok er vi fattige, men vi behøver ikke også være dumme.

Dermed fik Danmark indført undervisningspligt for alle børn fra syvårs-alderen til konfirmationen. Denne anordning er den store og skelsættende begivenhed i dansk undervisnings og oplysnings historie og dermed også i historien om det danske sprog.

Det tog naturligvis mange år at få lært stort set hele befolkningen at læse og skrive - også fordi man manglede lærere. En statistik fra 1873 over soldaternes læse- og skrivefærdigheder viser at 86,4 pct. kunne både læse og skrive, 11,6 pct. kunne kun læse og altså kun 2 pct. var rene analfabeter. Det er ær- ligt talt mere end flot. Sprogligt kom det også til at betyde at dialekterne er gået voldsomt tilbage – eller rettere: vi har fået regionale normer.

Skolelærerne havde rigsmål som formelt ideal, men heldigvis var der da mange lærere som med uddan- nelse på det nærliggende semina-

rium kunne undervise børnene på deres egen dialekt. Det første frem- medsprog børnene møder i skolen, er jo kombinationen af skriftsprog og rigsmål. De lærere der kunne un- dervise i de mindre klasser på den lokale dialekt, var med til at skabe god og tryk atmosfære i klassevæ- relset.

På landet gik børnene kun i skole hver anden dag – der havde været hård kamp om det spørgsmål, for børnene skulle også bruges som arbejdskraft. Opdelingen i landsby- ordnet og købstadsordnet skolevæ- sen ophørte først med folkeskolelo- ven af 1958.

Endnu en betydningsfuld begiven- hed var H.C. Ørsteds afhandling. I årene efter 1804 arbejdede fysike- ren H.C. Ørsted, elektromagnetis- mens opdager, med at fordanske og danne ord fra naturvidenskaben. Det arbejde drøftede han med bl.a. Rasmus Rask.

Ørsted holdt i 1814 et foredrag i Videnskabernes Selskab om nye kemiske betegnelser, og i Køben- havns Universitets festskrift samme år kom hans afhandling om det samme emne: Tentamen nomencla- turæ chemicæ. Her opstillede han sine krav til nye gloser til kemien. De var at 1) ordet skal være sandt og ikke må give anledning til falske forestillinger, 2) ordet skal betegne

men ikke beskrive tingen, 3) man må ikke bruge sammensætninger til at betegne usammensatte stoffer (grundstoffer), 4) ordene må være frugtbare, dvs kunne bruges til at danne afledninger og sammensæt- ninger med, 5) ordene må ikke være for lange eller vanskelige at udtale, og 6) de må ikke stride mod mo- dersmålets natur.

Ud fra disse principper dannede han en række nye ord, endda med forslag til parallelle gloser i svensk, tysk og hollandsk. De mest kendte er nok *ilt* og *brint* for de ældre *surstof* og *vandstof* som var gengi- velserne af de latinske oxygen og hydrogen. I tilknytning til dem *ilte* for *oxydere*, *kultveilte* for *kuldioxid*. Også senere dannede han ord til fysik som slog igennem: *rumfang*, *vægtfylde*, *gnidningsmodstand*.

Forholdet til Sverige var et stykke ind i 1800-tallet som før nævnt ganske anspændt, så disse ord slog ikke igennem i Sverige. Men de rummer jo også kimen til en diskus- sion om i hvilken udstrækning den slags betegnelser skal være til det hjemlige sprog, eller om de skal være de internationale faggloser.

Den diskussion er der ikke plads til her, men H.C. Ørsted demonstre- rede da at sproglig skarpsindighed og opfindsomhed ikke er forbeholdt digtere og sprogfolk – heldigvis.

Foto: Ane Cecilie Blichfeldt, norden.org

Hendes Majestæt Dronning Margrethe II
er protektor for Foreningen NORDEN.

Foreningen NORDEN,
Vandkunsten 12,
1467 København K

Landsformand, Mogens Jensen, MF
Generalsekretær, Peter Jon Larsen

Telefon: 35 42 63 25
landskontoret@foreningen-Norden.dk
www.foreningen-norden.dk

Redaktion.
Esben Ørberg,
ansvarshavende redaktør,
Telefon: 27 25 80 40,
redaktion@foreningen-Norden.dk

Kenn Clarke, grafisk tilrettelægger
www.kennclarke.wix.com/clarke

Annoncesalg
Vendemus, www.vendemus.dk
Mads Tjørby, mads@vendemus.dk,
72 22 70 80, 27 50 70 80

NORDEN NU udkommer i januar, april,
juni og oktober.

ISSN: 0901-4950.

Tryk: Rosendahls.

Næste nummer udkommer 6. april.
2017.

WEEKEND I MAGISKE ISLAND

Pris pr person i delt dobbeltværelse er fra **3.110,-**
og er inkl. fly t/r, to hotelnætter med morgenmad og
halvdagstur til Blue Lagoon.

To skønne dage i Island inkl. halvdagstur til berømte Blue Lagoon og masser
af tid til at opleve trendy Reykjavik og Islands betagende natur.